

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 31ης Οκτωβρίου 2019*

«Παράβαση κράτους μέλους – Ίδιοι πόροι – Σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ) με την Ευρωπαϊκή Ένωση – Απόφαση 91/482/ΕΟΚ – Άρθρο 101, παράγραφος 2 – Άνευ δασμών εισαγωγή στην Ένωση προϊόντων που δεν κατάγονται από τις ΥΧΕ, βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία σε μια ΥΧΕ και επανεξάγονται ως έχουν προς την Ένωση – Πιστοποιητικά εξαγωγής EXP – Παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών από τις αρχές μιας ΥΧΕ – Άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ – Αρχή της καλόπιστης συνεργασίας – Ευθύνη του κράτους μέλους που διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις με την οικεία ΥΧΕ – Υποχρέωση αντισταθμίσεως της απώλειας ιδίων πόρων της Ένωσης η οποία προκλήθηκε από την παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών εξαγωγής EXP – Εισαγωγές αλουμινίου προελεύσεως Ανγκουίλα»

Στην υπόθεση C-391/17,

με αντικείμενο προσφυγή λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε βάσει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ στις 30 Ιουνίου 2017,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους A. Caeiros, J.-F. Brakeland, L. Flynn και S. Νοë,

προσφεύγουσα,

κατά

Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενου αρχικώς από τις J. Kraehling, G. Brown και R. Fadoju, καθώς και από τον S. Brandon, με τη συνδρομή των K. Beal, QC, και P. Luckhurst, barristers, στη συνέχεια από τους S. Brandon και F. Shibli, επικουρούμενους από τους K. Beal, QC, και P. Luckhurst, barristers,

καθού,

υποστηριζόμενου από:

το **Βασίλειο των Κάτω Χωρών**, εκπροσωπούμενο από τις M. Bulterman και B. Koorman, καθώς και από τον J. Langer,

παρεμβαίνον,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Safjan, S. Rodin, προέδρους τμήματος, J. Malenovský, L. Bay Larsen, T. von Danwitz (εισηγητή), C. Toader, C. Vajda, F. Biltgen και K. Jürimäe, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 2ας Οκτωβρίου 2018,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Φεβρουαρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, παραλείποντας να αντισταθμίσει την απώλεια ιδίων πόρων που θα έπρεπε να έχουν βεβαιωθεί και τεθεί στη διάθεση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τα άρθρα 2, 6, 10, 11 και 17 του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1552/89 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1989, για την εφαρμογή της απόφασης 88/376/ΕΟΚ, Ευρατόμ για το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων (ΕΕ 1989, L 155, σ. 1), αν δεν είχαν εκδοθεί πιστοποιητικά εξαγωγής κατά παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως 91/482/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1991, σχετικά με τη σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΕ 1991, L 263, σ. 1, στο εξής: απόφαση ΥΧΕ), όσον αφορά τις εισαγωγές αλουμινίου προελεύσεως Ανγκουίλα κατά τη χρονική περίοδο 1999-2000, παρέβη τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 10 ΕΚ και νυν άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ).

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 2 Ο Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών υπογράφηκε στον Άγιο Φραγκίσκο στις 26 Ιουνίου 1945. Το άρθρο 73, στοιχείο β', του Καταστατικού Χάρτη, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο XI που επιγράφεται «Δήλωση αφορώσα μη αυτοκυβερνώμενες χώρες», ορίζει τα εξής:

«Μέλη των Ηνωμένων Εθνών, άτινα έχουσιν ή αναλαμβάνουσι την ευθύνη της διοικήσεως εδαφών των οποίων οι λαοί δεν έχουν εισέτι φθάσει εις πλήρη βαθμόν αυτοδιοικήσεως, αναγνωρίζουσι την αρχήν ότι τα συμφέροντα των κατοίκων των εδαφών τούτων είναι προέχοντα και αποδέχονται ως ιεράν παρακαταθήκην την υποχρέωσιν να προαγάγωσιν εις τον ανώτερον βαθμόν την ευημερίαν των κατοίκων των εδαφών τούτων, εντός του συστήματος της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας, όπερ ο παρών Χάρτης εγκαθιδρύει, και προς τον σκοπό τούτον αναλαμβάνουσι:

[...]

β. να αναπτύσσωσι την αυτοδιοίκησόν των, να λαμβάνωσι δεόντως υπ' όψιν τους πολιτικούς πόθους των λαών, και να βοηθώσι εις την προοδευτικήν ανάπτυξιν των ελευθέρων πολιτικών θεσμών των, συμφώνως προς τας ειδικάς περιστάσεις εκάστου εδάφους και των κατοίκων του και τα ποικίλλοντα στάδια της προόδου των.»

Το δίκαιο της Ένωσης

Η Συνθήκη ΕΚ

- 3 Τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά σε σχέση την προσαπτόμενη παράβαση συνέβησαν εν μέρει πριν και εν μέρει μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, με την οποία τροποποιήθηκε η Συνθήκη ΕΚ. Εντούτοις, οι διατάξεις που έχουν σημασία για την υπό κρίση προσφυγή λόγω παραβάσεως παρέμειναν κατ' ουσίαν οι ίδιες. Το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρο 10 ΕΚ) είχε ως εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα Συνθήκη ή προκύπτουν από πράξεις των οργάνων της Κοινότητας. Διευκολύνουν την Κοινότητα στην εκτέλεση της αποστολής της.

Απέχουν από κάθε μέτρο που δύναται να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών της παρούσας Συνθήκης.»

- 4 Η διάταξη αυτή αντικαταστάθηκε, κατ' ουσίαν, από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ.
- 5 Το τέταρτο μέρος της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο επιγραφόταν «Η σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών», περιελάμβανε τα άρθρα 131 έως 137 (μετέπειτα, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 182 ΕΚ έως 188 ΕΚ και νυν άρθρα 198 έως 204 ΣΛΕΕ). Το εν λόγω άρθρο 131 (μετέπειτα, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 182 ΕΚ και νυν άρθρο 198 ΣΛΕΕ) όριζε τα εξής:

«Τα κράτη μέλη συμφωνούν να συνδέσουν με την Κοινότητα τις μη ευρωπαϊκές χώρες και εδάφη που διατηρούν ιδιαίτερες σχέσεις με το Βέλγιο, τη Δανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο. Αυτές οι χώρες και τα εδάφη, που αναφέρονται ακολούθως ως “χώρες και εδάφη”, απαριθμούνται στο παράρτημα IV της παρούσας Συνθήκης.

Σκοπός της συνδέσεως είναι η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των χωρών και εδαφών και της δημιουργίας στενών οικονομικών σχέσεων μεταξύ αυτών και της Κοινότητας στο σύνολό της.

Σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στο προοίμιο της παρούσας Συνθήκης, η σύνδεση οφείλει κατά πρώτο λόγο να εξυπηρετεί τα συμφέροντα των κατοίκων των χωρών και εδαφών αυτών και να προάγει την ευημερία τους, ώστε να οδηγηθούν στην οικονομική, κοινωνική και μορφωτική ανάπτυξη που επιδιώκουν.»

- 6 Το άρθρο 133 παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 184, παράγραφος 1, ΕΚ και νυν άρθρο 200, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ) προέβλεπε τα εξής:

«Καταργούνται πλήρως οι δασμοί κατά την εισαγωγή στα κράτη μέλη των καταγομένων εμπορευμάτων από τις χώρες και εδάφη, σύμφωνα με την προοδευτική κατάργηση των δασμών μεταξύ των κρατών μελών, όπως προβλέπεται στην παρούσα Συνθήκη.»

- 7 Κατά το άρθρο 136 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 187 ΕΚ και νυν άρθρο 203 ΣΛΕΕ):

«Κατά τη διάρκεια μιας πρώτης περιόδου πέντε ετών από την έναρξη της ισχύος της παρούσας Συνθήκης, οι τρόποι και η διαδικασία της συνδέσεως των χωρών και εδαφών με την Κοινότητα καθορίζονται από τη σχετική σύμβαση εφαρμογής που προσαρτάται στην παρούσα Συνθήκη.

Προ της λήξεως της προβλεπομένης στην ανωτέρω παράγραφο συμβάσεως, το Συμβούλιο καθορίζει ομοφώνως, βάσει των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων και των αρχών της παρούσας Συνθήκης, τις διατάξεις που πρέπει να προβλεφθούν για μία νέα περίοδο.»

- 8 Το άρθρο 227, παράγραφοι 1 και 3, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 299, παράγραφοι 1 και 3, ΕΚ, στη συνέχεια άρθρο 52, παράγραφος 1, ΣΕΕ και νυν άρθρο 355, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ) όριζε τα εξής:

«1. Η παρούσα Συνθήκη ισχύει στο Βασίλειο του Βελγίου, στο Βασίλειο της Δανίας, στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στην Ελληνική Δημοκρατία, στο Βασίλειο της Ισπανίας, στη Γαλλική Δημοκρατία, στην Ιρλανδία, στην Ιταλική Δημοκρατία, στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στη Δημοκρατία της Αυστρίας, στην Πορτογαλική Δημοκρατία, στη Δημοκρατία της Φινλανδίας, στο Βασίλειο της Σουηδίας και στο Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας.

[...]

3. Για τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη που αναφέρονται στο παράρτημα IV της παρούσας Συνθήκης ισχύει το ιδιαίτερο καθεστώς συνδέσεως που ορίζεται στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης.

Η παρούσα Συνθήκη δεν εφαρμόζεται στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη που διατηρούν ιδιαίτερες σχέσεις με τον Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας και δεν αναφέρονται στο ανωτέρω παράρτημα.»

- 9 Ο κατάλογος του παραρτήματος IV της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα, κατόπιν τροποποιήσεως, παραρτήματος II της Συνθήκης ΕΚ και νυν παραρτήματος II της Συνθήκης ΛΕΕ), που επιγραφόταν «Υπερπόντιες χώρες και εδάφη στις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του τέταρτου μέρους της Συνθήκης», περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, την Ανγκουίλα.

Ο κανονισμός 1552/89

- 10 Τα άρθρα 2, 6, 10, 11 και 17 του κανονισμού 1552/89 ρύθμιζαν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα κράτη μέλη όφειλαν να βεβαιώνουν και να θέτουν στη διάθεση του προϋπολογισμού της Ένωσης τους ίδιους πόρους της, μεταξύ των οποίων και τους τελωνειακούς δασμούς.

Η απόφαση ΥΧΕ

- 11 Η πρώτη και η τρίτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως ΥΧΕ είχαν ως εξής:

«Εκτιμώντας ότι είναι ανάγκη να καθοριστούν, για μια νέα περίοδο, οι διατάξεις που διέπουν τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, που εφεξής αποκαλούνται “ΥΧΕ”: ότι, οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται στα εδάφη που υπάγονται στη Γαλλική Δημοκρατία, στις χώρες και τα εδάφη που υπάγονται στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις χώρες που υπάγονται στις Βασίλειο των Κάτω Χωρών και, εν μέρει, στη Γροιλανδία:

[...]

εκτιμώντας ότι η Κοινότητα άνοιξε εδώ και πολύ καιρό την αγορά της στα προϊόντα καταγωγής ΥΧΕ, καθώς και σε εκείνα των κρατών ΑΚΕ: ότι, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ της Κοινότητας και των ΥΧΕ βάσει των διατάξεων της συνθήκης, και ιδιαιτέρως του τέταρτου

μέρους της, είναι σκόπιμο να βελτιωθούν οι διατάξεις της, όσον αφορά τις ΥΧΕ, παρέχοντας μεγαλύτερη ελαστικότητα στους κανόνες καταγωγής για τα προϊόντα καταγωγής ΥΧΕ, και εκδίδοντας νέες διατάξεις σχετικά με ορισμένα προϊόντα τα οποία δεν κατάγονται από τις ΥΧΕ.»

12 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως ΥΧΕ, η απόφαση αυτή είχε ως αντικείμενο την προώθηση και επιτάχυνση της οικονομικής, πολιτιστικής και κοινωνικής ανάπτυξης και την ενίσχυση των οικονομικών δομών των ΥΧΕ που απαριθμούνταν στο παράρτημα Ι της εν λόγω αποφάσεως. Στο σημείο 5 του προαναφερθέντος παραρτήματος αναγραφόταν η Ανγκουίλα μεταξύ των ΥΧΕ «που υπάγονται στο [Ηνωμένο Βασίλειο]».

13 Το άρθρο 6, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως ΥΧΕ όριζε τα εξής:

«Στα πλαίσια των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, οι αρχές που συμμετέχουν στη διαδικασία εταιρικής σχέσης που αναφέρεται στο άρθρο 10 εξετάζουν περιοδικά τα αποτελέσματα της εφαρμογής της και παρέχουν τις γνώμες και τα κίνητρα που απαιτούνται για την πραγματοποίηση των στόχων της παρούσας απόφασης.»

14 Κατά το άρθρο 10 της αποφάσεως αυτής:

«Για να επιτραπεί στις αρμόδιες τοπικές αρχές των ΥΧΕ, να συμμετέχουν ευρύτερα στη διαδικασία εφαρμογής των αρχών της σύνδεσης των ΥΧΕ με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, με ταυτόχρονο σεβασμό των αρμοδιοτήτων των αντίστοιχων κεντρικών εξουσιών των ενδιαφερομένων κρατών μελών, καθιερώνεται διαδικασία διαβουλεύσεων που βασίζεται στην αρχή της εταιρικής σχέσης μεταξύ της Επιτροπής, του κράτους μέλους και της ΥΧΕ.

Η εν λόγω εταιρική σχέση, οι λεπτομέρειες της οποίας προσδιορίζονται στα άρθρα 234, 235 και 236 της παρούσας απόφασης, επιτρέπει την εξέταση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τη σύνδεση, καθώς και τη συζήτηση των προβλημάτων που ενδεχομένως δημιουργούνται στα πλαίσια των σχέσεων μεταξύ των ΥΧΕ και της Κοινότητας.»

15 Το άρθρο 101, παράγραφος 2, της ίδιας αποφάσεως είχε ως εξής:

«Τα προϊόντα που δεν κατάγονται από τις ΥΧΕ, βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στις ΥΧΕ και επανεξάγονται ως έχουν προς την Κοινότητα, εισάγονται στην Κοινότητα απαλλαγμένα από δασμούς και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος υπό την προϋπόθεση ότι:

- έχουν καταβληθεί στην οικεία ΥΧΕ δασμοί ή φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος του ίδιου ύψους ή μεγαλύτεροι από τους δασμούς που επιβάλλονται στην Κοινότητα κατά την εισαγωγή αυτών των ιδίων προϊόντων, καταγωγής τρίτων χωρών, στα οποία εφαρμόζεται η ρήτρα του πλέον ευνοουμένου κράτους,
- δεν έχουν τύχει απαλλαγής ή επιστροφής, ολικώς ή μερικώς, δασμών ή φορολογικών επιβαρύνσεων,
- συνοδεύονται από πιστοποιητικό εξαγωγής.»

16 Κατά το άρθρο 108, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως ΥΧΕ, οι όροι υπό τους οποίους γίνονταν δεκτά για είσοδο στην Ένωση προϊόντα που δεν κατάγονταν από τις ΥΧΕ και βρίσκονταν σε ελεύθερη κυκλοφορία σε ΥΧΕ, καθώς και οι σχετικές μέθοδοι διοικητικής συνεργασίας, καθορίζονταν στο παράρτημα ΙΙΙ της αποφάσεως αυτής.

17 Κατά το άρθρο 234 της ως άνω αποφάσεως:

«Η κοινοτική δράση στηρίζεται όσο το δυνατό περισσότερο σε συνεννόηση μεταξύ της Επιτροπής, του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται μια ΥΧΕ και των αρμόδιων τοπικών αρχών της ΥΧΕ.

Η συνεννόηση αυτή ονομάζεται στη συνέχεια “εταιρική σχέση”.»

18 Το άρθρο 235, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω αποφάσεως προέβλεπε τα εξής:

«1. Η εταιρική σχέση αφορά τον προγραμματισμό, την προετοιμασία, τη χρηματοδότηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ενεργειών της Κοινότητας στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης, καθώς και κάθε πρόβλημα που δημιουργείται όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των ΥΧΕ και της Κοινότητας.

2. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να δημιουργηθούν ομάδες εργασίας για τη σύνδεση των ΥΧΕ, συμβουλευτικού χαρακτήρα και αποτελούμενες από τρεις εταίρους που αναφέρονται στο άρθρο 234, είτε ανά γεωγραφική ζώνη ΥΧΕ, είτε ανά ομάδα ΥΧΕ υπαγόμενη στο ίδιο κράτος μέλος, κατ’ αίτηση κυρίως των ενδιαφερόμενων ΥΧΕ. Οι ομάδες αυτές δημιουργούνται:

- είτε σε βάση ad hoc, για την επεξεργασία συγκεκριμένων προβλημάτων,
- είτε σε μόνιμη βάση, για την περίοδο που εξακολουθεί να παραμένει στο πλαίσιο της απόφασης σύνδεσης· σ’ αυτή την περίπτωση, αυτές συνέρχονται τουλάχιστον μια φορά το έτος, προκειμένου να εξετάζουν την εκτέλεση της παρούσας απόφασης ή να επεξεργάζονται άλλα θέματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.»

19 Κατά το άρθρο 237 της ίδιας αποφάσεως:

«Με την επιφύλαξη των προβλεπόμενων ειδικών διατάξεων για τις σχέσεις μεταξύ των ΥΧΕ και των γαλλικών υπερπόντιων διαμερισμάτων, η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται, αφενός, στα εδάφη στα οποία εφαρμόζεται η συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας υπό τους όρους που προβλέπει η συνθήκη αυτή και, αφετέρου, στις ΥΧΕ.»

20 Το άρθρο 2 του παραρτήματος III της αποφάσεως ΥΧΕ επιγραφόταν «Πιστοποιητικό εξαγωγής EXP» και όριζε στις παραγράφους 1 και 6 τα εξής:

«1. Η απόδειξη της τήρησης των διατάξεων του άρθρου 101 παράγραφος 2 της απόφασης παρέχεται με πιστοποιητικό εξαγωγής EXP, υπόδειγμα του οποίου περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 του παρόντος παραρτήματος.

[...]

6. Το πιστοποιητικό εξαγωγής EXP εκδίδεται από τις τελωνειακές αρχές της ΥΧΕ εξαγωγής, εάν τα εμπορεύματα μπορούν να θεωρηθούν ως ευρισκόμενα σε ελεύθερη κυκλοφορία κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 2 της απόφασης.»

21 Το άρθρο 7 του παραρτήματος αυτού έφερε τον τίτλο «Έλεγχος των πιστοποιητικών εξαγωγής EXP» και προέβλεπε τα εξής:

«1. Ο εκ των υστέρων έλεγχος των πιστοποιητικών εξαγωγής EXP διενεργείται δειγματοληπτικώς και κάθε φορά που οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα του εγγράφου ή την ακρίβεια των πληροφοριών σχετικά με την πραγματική καταγωγή των προϊόντων.

[...]

6. Όταν από τη διαδικασία ελέγχου ή από άλλες τυχόν διαθέσιμες πληροφορίες φαίνεται να προκύπτει παράβαση των διατάξεων του παρόντος παραρτήματος, η ΥΧΕ, είτε με δική της πρωτοβουλία είτε κατ' αίτηση της Επιτροπής διενεργεί τις απαραίτητες έρευνες, ή λαμβάνει μέτρα για να διενεργηθούν επείγοντως έρευνες, προκειμένου να ανιχνευθούν ή να προληφθούν παρόμοιες παραβάσεις. Η Επιτροπή μπορεί να συμμετέχει σ' αυτές τις έρευνες.

[...]

7. Οι αμφισβητήσεις μεταξύ των τελωνειακών αρχών του κράτους εισαγωγής και της ΥΧΕ εξαγωγής που δεν μπορούν να επιλυθούν ή που θέτουν ζήτημα ερμηνείας του παρόντος παραρτήματος, υποβάλλονται στην επιτροπή τελωνειακής νομοθεσίας.

[...]»

- 22 Όπως προκύπτει, ειδικότερα, από την ανακοίνωση COM (77) 210 τελικό της Επιτροπής, της 13ης Ιουνίου 1977, για την κατάσταση της τελωνειακής Ένωσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η επιτροπή τελωνειακής νομοθεσίας, η οποία έχει συσταθεί από το Συμβούλιο και έχει έναν εκπρόσωπο της Επιτροπής σε θέση προέδρου, αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών.

Ο τελωνειακός κώδικας και ο κανονισμός εφαρμογής

- 23 Το άρθρο 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 1992, L 302, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2700/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2000 (ΕΕ 2000, L 311, σ. 17, στο εξής: τελωνειακός κώδικας), όριζε τα εξής:

«Εκτός των περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 217 παράγραφος 1 δεύτερο και τρίτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται εκ των υστέρων καταλογισμός όταν:

[...]

β) το νομίμως οφειλόμενο ποσό των δασμών δεν βεβαιώθηκε από λάθος των ίδιων των τελωνειακών αρχών, το οποίο λογικά δεν μπορούσε να ανακαλυφθεί από τον οφειλέτη, εφόσον ο τελευταίος ενήργησε με καλή πίστη και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία όσον αφορά την τελωνειακή διασάφηση·

[...]».

- 24 Κατά το άρθρο 239, παράγραφος 1, του κώδικα αυτού:

«Η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών είναι δυνατή σε περιπτώσεις διαφορετικές από εκείνες που αναφέρονται στα άρθρα 236, 237 και 238, οι οποίες:

- καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της επιτροπής,
- προκύπτουν από περιστάσεις που δεν συνεπάγονται ούτε δόλο ούτε πρόδηλη αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερόμενου. Οι καταστάσεις στις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί η διάταξη αυτή, καθώς και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθείται, καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία της επιτροπής. Η επιστροφή ή διαγραφή είναι δυνατόν να υπόκειται σε ειδικούς όρους.»

- 25 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού 2913/92 (ΕΕ 1993, L 253, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1335/2003 της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 2003 (ΕΕ 2003, L 187, σ. 16) (στο εξής: κανονισμός εφαρμογής), περιλάμβανε στον τίτλο ΙΙΙ του μέρους ΙV, ο οποίος επιγραφόταν «Είσπραξη του ποσού της τελωνειακής οφειλής», τα άρθρα 868 έως 876α, που ρύθμιζαν τις αιτήσεις οι οποίες υποβάλλονταν δυνάμει του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα. Το άρθρο 873, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού είχε ως εξής:

«Υστερα από διαβουλεύσεις με ομάδα εμπειρογνομόνων που απαρτίζεται από αντιπροσώπους όλων των κρατών μελών οι οποίοι συνέρχονται στο πλαίσιο της επιτροπής για να εξετάσουν τη συγκεκριμένη υπόθεση, η Επιτροπή αποφασίζει είτε ότι η εξετασθείσα περίπτωση δικαιολογεί την εκ των υστέρων βεβαίωση των εν λόγω δασμών είτε ότι δεν τη δικαιολογεί.»

- 26 Το άρθρο 874 του ως άνω κανονισμού όριζε τα εξής:

«Η απόφαση που προβλέπεται στο άρθρο 873 κοινοποιείται στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος το συντομότερο δυνατό και, οπωσδήποτε, εντός ενός μηνός από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας που καθορίζεται στο εν λόγω άρθρο.

Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη σχετικά με τις αποφάσεις που εκδίδει για να διευκολύνει τις τελωνειακές αρχές να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με περιπτώσεις που παρουσιάζουν παρόμοια νομικά και πραγματικά στοιχεία.»

- 27 Το άρθρο 875 του ίδιου κανονισμού προέβλεπε τα εξής:

«Όταν η απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 873 ορίζει ότι για την εξετασθείσα περίπτωση επιτρέπεται η μη εκ των υστέρων βεβαίωση των δασμών, η Επιτροπή μπορεί να καθορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα κράτη μέλη δύνανται να μη βεβαιώνουν εκ των υστέρων τους δασμούς σε περιπτώσεις που παρουσιάζουν παρόμοια νομικά και πραγματικά στοιχεία.»

- 28 Το κεφάλαιο 3 του τίτλου ΙV αφορούσε την επιστροφή και τη διαγραφή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, εντασσόταν στο μέρος ΙV του κανονισμού εφαρμογής και επιγραφόταν «Ειδικές διατάξεις για την εφαρμογή του άρθρου 239 του [τελωνειακού κώδικα]». Περιλάμβανε το τμήμα 2, σχετικά με τις αποφάσεις που έπρεπε να λαμβάνει η Επιτροπή, όπου περιέχονταν τα άρθρα 905 έως 909 του κανονισμού αυτού. Το άρθρο 907 του κανονισμού εφαρμογής όριζε στο πρώτο εδάφιο του τα εξής:

«Υστερα από διαβουλεύσεις με ομάδα εμπειρογνομόνων που απαρτίζεται από αντιπροσώπους όλων των κρατών μελών που συνέρχονται στο πλαίσιο της επιτροπής για να εξετάσουν τη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή αποφασίζει είτε ότι η εκάστοτε εξεταζόμενη περίπτωση δικαιολογεί την επιστροφή ή τη διαγραφή είτε ότι δεν τη δικαιολογεί.»

- 29 Το άρθρο 908 του κανονισμού αυτού προέβλεπε τα εξής:

«1. Η απόφαση που προβλέπεται στο άρθρο 907 κοινοποιείται στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος το συντομότερο δυνατό και, οπωσδήποτε, εντός ενός μηνός από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας που καθορίζεται στο εν λόγω άρθρο.

Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη σχετικά με τις αποφάσεις που εκδίδει για να διευκολύνει τις τελωνειακές αρχές να λάβουν αποφάσεις για περιπτώσεις που παρουσιάζουν παρόμοια νομικά και πραγματικά στοιχεία.

2. Με βάση την απόφαση της Επιτροπής η οποία κοινοποιείται με τους όρους που προβλέπονται στην παράγραφο 1, η αρχή που λαμβάνει την απόφαση αποφαινεται σχετικά με την αίτηση που της υποβλήθηκε.

3. Όταν η απόφαση που προβλέπεται στο άρθρο 907 ορίζει ότι οι εξεταζόμενες ειδικές περιστάσεις δικαιολογούν την επιστροφή ή τη διαγραφή δασμών, η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα κράτη μέλη δύνανται να επιστρέφουν ή να διαγράφουν τους δασμούς σε περιπτώσεις κατά τις οποίες υφίστανται παρόμοια πραγματικά και νομικά στοιχεία.»

Ο κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002

- 30 Ο κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 2002, L 248, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) 1995/2006 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ 2006, L 390, σ. 1) (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός), ορίζει στο άρθρο 73β τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων συγκεκριμένων κανονισμών και της εφαρμογής της απόφασης του Συμβουλίου που διέπει το σύστημα ιδίων πόρων των Κοινοτήτων, οι απαιτήσεις των Κοινοτήτων έναντι τρίτων καθώς και οι απαιτήσεις τρίτων έναντι των Κοινοτήτων υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή.

Η ημερομηνία για τον υπολογισμό της επέλευσης της παραγραφής και οι προϋποθέσεις για τη διακοπή του υπολογισμού αυτού καθορίζονται στους κανόνες εφαρμογής.»

Ο κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 2342/2002

- 31 Το άρθρο 85β του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 2342/2002 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 2002, για τη θέσπιση των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού 1605/2002 (ΕΕ 2002, L 357, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) 478/2007 της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 2007 (ΕΕ 2007, L 111, σ. 13) (στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός), τιτλοφορείται «Κανόνες παραγραφής» και ορίζει στην παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, τα εξής:

«Η προθεσμία παραγραφής των απαιτήσεων των Κοινοτήτων έναντι τρίτων αρχίζει να τρέχει από την εκπνοή της προθεσμίας που γνωστοποιείται στον οφειλέτη με το χρεωστικό σημείωμα [...].»

Το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου

- 32 Κατά το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου, η Αγγκουίλα είναι βρετανικό υπερπόντιο έδαφος το οποίο αποτελεί ενιαίο χώρο με τα άλλα βρετανικά υπερπόντια εδάφη και με το Ηνωμένο Βασίλειο, χωρίς ωστόσο να αποτελεί μέρος αυτού.
- 33 Η Αγγκουίλα έχει Σύνταγμα το οποίο προβλέπει τους θεσμούς του κυβερνήτη, του εκτελεστικού συμβουλίου, της συνέλευσης, της επιτροπής δημοσίων υπηρεσιών και της επιτροπής δικαστικών υπηρεσιών.
- 34 Η Βρετανική Κυβέρνηση ευθύνεται διεθνώς για τις εξωτερικές σχέσεις των υπερπόντιων βρετανικών εδαφών, όπως είναι η Αγγκουίλα. Επιπλέον, βάσει συνταγματικής αρχής, το βρετανικό Κοινοβούλιο διαθέτει εξουσία να νομοθετεί σε σχέση με τα εδάφη αυτά.

Το ιστορικό της διαφοράς

- 35 Το 1998 η Ανγκουίλα και η Corbis Trading (Anguilla) Ltd (στο εξής: Corbis), εταιρία με έδρα την Ανγκουίλα, έθεσαν σε εφαρμογή καθεστώς μεταφορτώσεως στο πλαίσιο του οποίου η διασάφηση των εισαγομένων ποσοτήτων αλουμινίου προελεύσεως τρίτων χωρών γινόταν στα τελωνεία της Ανγκουίλα και στη συνέχεια οι ποσότητες αυτές μεταφέρονταν προς την Ένωση.
- 36 Οι αρχές της Ανγκουίλα εξέδωσαν, κατά τα έτη 1998 και 1999, πιστοποιητικά εξαγωγής EXP (στο εξής: πιστοποιητικά EXP) για την επανεξαγωγή των παρτίδων αλουμινίου καταγωγής τρίτων χωρών που είχαν μεταφορτωθεί στην Ανγκουίλα με προορισμό την Ένωση.
- 37 Επειδή ανέκυψαν αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του καθεστώτος μεταφορτώσεως που εφαρμοζόταν στην Ανγκουίλα με το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, η Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (φορολογική και τελωνειακή αρχή του Ηνωμένου Βασιλείου) διεξήγαγε, τον Νοέμβριο του 1998, έρευνα κατόπιν της οποίας διαπιστώθηκε ότι, σε πρώτο στάδιο, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που ενεργούσαν ως εισαγωγείς αλουμινίου στην Ανγκουίλα κατέβαλλαν τελωνειακούς δασμούς στην Ανγκουίλα και ελάμβαναν πιστοποιητικό EXP για αυτές τις εισαγωγές αλουμινίου, ενώ, σε δεύτερο στάδιο, τους χορηγούνταν «ενίσχυση για τη μεταφορά». Σύμφωνα με τα πορίσματα της προαναφερθείσας εκθέσεως, η «ενίσχυση για τη μεταφορά» χορηγούνταν στις εν λόγω επιχειρήσεις από την Corbis, στην οποία οι αρχές της Ανγκουίλα επέστρεφαν τα ποσά που είχαν καταβληθεί στο πλαίσιο της ενισχύσεως. Οι συντάκτες της εκθέσεως, εκτιμώντας ότι το καθεστώς μεταφορτώσεως το οποίο εφαρμοζόταν στην Ανγκουίλα είχε προβλεφθεί προκειμένου να εξασφαλίζεται η επιστροφή των τελωνειακών δασμών, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η χορήγηση της «ενισχύσεως για τη μεταφορά» έπρεπε να θεωρηθεί ως μερική επιστροφή των δασμών που καταβάλλονταν στην Ανγκουίλα, αντίθετη προς το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ.
- 38 Τα πορίσματα της έρευνας της φορολογικής και τελωνειακής αρχής του Ηνωμένου Βασιλείου διαβιβάστηκαν στη Μονάδα Συντονισμού για την Καταπολέμηση της Απάτης (UCLAF) της Επιτροπής.
- 39 Στις 18 Φεβρουαρίου 1999 η UCLAF δημοσίευσε ανακοίνωση βάσει του άρθρου 45 του κανονισμού (ΕΚ) 515/97 του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 1997, περί της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των διοικητικών αρχών των κρατών μελών και της συνεργασίας των αρχών αυτών με την Επιτροπή με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των τελωνειακών και γεωργικών ρυθμίσεων (ΕΕ 1997, L 82, σ. 1) (στο εξής: ανακοίνωση για την αμοιβαία συνδρομή). Με την ανακοίνωση αυτή, η UCLAF γνωστοποίησε τις προεκτεθείσες στη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως πληροφορίες που είχε λάβει από τη φορολογική και τελωνειακή αρχή του Ηνωμένου Βασιλείου ως προς το καθεστώς μεταφορτώσεως το οποίο εφαρμοζόταν στην Ανγκουίλα. Η UCLAF, εκτιμώντας ότι τα πιστοποιητικά EXP που εκδίδονταν υπό τις συνθήκες αυτές δεν ήταν συμβατά με το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, συνέστησε στις αρχές των κρατών μελών να απορρίπτουν όλα τα πιστοποιητικά τα οποία είχαν εκδοθεί από τις αρχές της Ανγκουίλα και να λάβουν μέτρα διασφάλισης, ζητώντας από τους εισαγωγείς εγγύηση ή προκαταβολή έναντι των οφειλόμενων κατά την είσοδο στην Ένωση δασμών.
- 40 Στις 28 Μαΐου 2003 η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) εξέδωσε κοινή έκθεση αποστολής (στο εξής: έκθεση της OLAF του 2003) σχετικά με τα πιστοποιητικά EXP που είχαν εκδώσει οι αρχές της Ανγκουίλα κατά τα έτη 1998 και 1999. Στο σημείο 4.2 της εκθέσεως αυτής, η OLAF επισήμανε ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της προαναφερθείσας περιόδου, οι τελωνειακές διαδικασίες που ίσχυαν στην Ανγκουίλα παρέμεναν αμετάβλητες και ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες ενεργούσαν ως εισαγωγείς αλουμινίου στην Ανγκουίλα αναφέρονταν, στα πιστοποιητικά που εξέδωσαν οι αρχές της Ανγκουίλα, ως εξαγωγείς των σχετικών εμπορευμάτων. Σύμφωνα με τα πορίσματα που περιλαμβάνονται στο σημείο 4.2 της εν λόγω εκθέσεως, η «ενίσχυση της μεταφοράς» η οποία χορηγούνταν στους εισαγωγείς της Ένωσης παρέμενε επίσης αμετάβλητη κατά τη διάρκεια

της περιόδου εκείνης, έστω και αν η Corbis είχε τροποποιήσει το περιεχόμενο των τιμολογίων που αποστέλλονταν στις αρχές της Ανγκουίλα, ώστε να μην αναγράφεται πλέον χωριστά σε αυτά η «ενίσχυση για τη μεταφορά» την οποία χορηγούσε η Corbis. Στο σημείο 4.3 της εκθέσεως της OLAF του 2003 σημειωνόταν επιπλέον ότι το οικονομικό κίνητρο το οποίο παρεχόταν υπό μορφή χορηγήσεως της ενισχύσεως αυτής ανερχόταν, κατά κανόνα, σε 25 δολάρια Ηνωμένων Πολιτειών (USD) ανά τόνο αλουμινίου που εισαγόταν στην Ένωση μέσω Ανγκουίλα και μπορούσε, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υπερβαίνει το ως άνω ποσό. Στο ίδιο σημείο 4.3 αναφέρονταν, εξάλλου, οι επωνυμίες όσων εταιριών πραγματοποιούσαν εισαγωγές στην Ένωση και είχαν εισπράξει ποσά ως «ενίσχυση για τη μεταφορά», καθώς και το συνολικό ποσό των σχετικών καταβολών.

- 41 Με την απόφαση REC 03/2004 (C/2004/5358), της 28ης Δεκεμβρίου 2004 (στο εξής: απόφαση REC 03/2004), που αφορούσε συγκεκριμένη περίπτωση εισαγωγής στην Ιταλία 41 ράβδων ακατέργαστου, μη κραματοποιημένου αλουμινίου καταγωγής τρίτων χωρών, η οποία πραγματοποιήθηκε την 1η Απριλίου 1999 και καλυπτόταν από πιστοποιητικό που εξέδωσαν οι αρχές της Ανγκουίλα, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν συνέτρεχε λόγος για εκ των υστέρων βεβαίωση των εισαγωγικών δασμών. Στην απόφαση εκείνη, η Επιτροπή επισήμανε ότι, στο πλαίσιο της έρευνας που διενεργήθηκε από την Ένωση και ορισμένα κράτη μέλη σχετικά με το καθεστώς μεταφορτώσεως στην Ανγκουίλα από το 1998, διαπιστώθηκε ότι όσοι επιχειρηματίες έθεταν σε ελεύθερη κυκλοφορία αλουμίνιο στην Ανγκουίλα μπορούσαν να τύχουν «ενισχύσεως για τη μεταφορά», η οποία ανερχόταν σε 25 USD ανά τόνο μετάλλου και χορηγούνταν βάσει ατομικής αποφάσεως που ελάμβαναν οι αρχές της Ανγκουίλα. Όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον τα πιστοποιητικά EXP που εκδίδονταν στο πλαίσιο της χορηγήσεως μιας τέτοιας ενισχύσεως ήταν συμβατά με το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, η Επιτροπή έκρινε, με το σημείο 9 της εν λόγω αποφάσεως, τα εξής:

«Αφού εξέτασαν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόστηκαν στην Ανγκουίλα οι διατάξεις του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, οι υπηρεσίες της Επιτροπής κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπήρχε σχέση μεταξύ της καταβολής των δασμών και της μεταγενέστερης χορηγήσεως της ενισχύσεως για τη μεταφορά, ότι ο μηχανισμός που είχε τεθεί σε εφαρμογή εντός του εδάφους αυτού (είσπραξη των δασμών με επακόλουθη καταβολή ενισχύσεως για τη μεταφορά) δεν ήταν σύμφωνος με τις διατάξεις του προαναφερθέντος άρθρου 101, παράγραφος 2, και ότι η καταβολή της ενισχύσεως για τη μεταφορά έπρεπε στην πραγματικότητα να ερμηνευθεί ως μερική επιστροφή τελωνειακών δασμών. Ως εκ τούτου, τα εμπορεύματα δεν μπορούσαν να γίνουν δεκτά για εισαγωγή στην Κοινότητα άνευ δασμών.»

- 42 Με την απόφαση REC 03/2004, η Επιτροπή έκρινε, επιπλέον, ότι οι αρχές της Ανγκουίλα είχαν εκδώσει πιστοποιητικά EXP, ενώ γνώριζαν ή όφειλαν ευλόγως να γνωρίζουν ότι ο μηχανισμός που είχαν θέσει σε εφαρμογή δεν ήταν σύμφωνος με τις διατάξεις αυτές. Ειδικότερα, στα σημεία 21 και 22 της ίδιας αποφάσεως υπογραμμίζονταν τα εξής:

«(21) Διαπιστώνεται ότι στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από ορισμένα στοιχεία, οι αρμόδιες αρχές της Ανγκουίλα γνώριζαν ή, τουλάχιστον, όφειλαν ευλόγως να γνωρίζουν ότι τα εμπορεύματα για τα οποία εξέδιδαν πιστοποιητικά EXP δεν πληρούσαν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να τύχουν ευνοϊκής μεταχειρίσεως κατά την εισαγωγή τους στην Κοινότητα.

(22) Σημειώνεται επίσης ότι οι εξαγωγές αλουμινίου προς την Ευρωπαϊκή Ένωση με προέλευση από την Ανγκουίλα αυξήθηκαν σημαντικά κατά τα έτη 1998 και 1999 και ότι δεν ήταν δυνατόν οι αρχές της Ανγκουίλα να αγνοούν ότι η αύξηση αυτή συνδεόταν με τη χορήγηση της προαναφερθείσας ενισχύσεως, έστω και αν η εν λόγω ενίσχυση καταβαλλόταν από τοπική διοικητική αρχή διαφορετική από εκείνη που είχε αναλάβει την είσπραξη δασμών κατά τη θέση των προϊόντων σε ελεύθερη κυκλοφορία στην Ανγκουίλα και την έκδοση των πιστοποιητικών EXP.»

43 Εντούτοις, η Επιτροπή διαπίστωσε, στα σημεία 24 έως 28 της αποφάσεως εκείνης, ότι το σφάλμα των αρχών της Ανγκουίλα δεν μπορούσε να εντοπιστεί από καλόπιστο επιχειρηματία, κατά την έννοια του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα, όπως ήταν εν προκειμένω η επίμαχη ιταλική επιχείρηση εισαγωγών.

44 Στο σημείο 31 της ως άνω αποφάσεως, η Επιτροπή όρισε, σύμφωνα με το άρθρο 875 του κανονισμού εφαρμογής, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούσαν τα κράτη μέλη, δυνάμει του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', του τελωνειακού κώδικα, να μη βεβαιώνουν εκ των υστέρων τους εισαγωγικούς δασμούς σε περιπτώσεις με παρόμοια πραγματικά και νομικά στοιχεία, χρησιμοποιώντας την ακόλουθη διατύπωση:

«Είναι παρόμοιες, από πραγματικής και νομικής απόψεως, με την προκειμένη περίπτωση οι αιτήσεις για μη εκ των υστέρων βεβαίωση οι οποίες κατατέθηκαν εντός των νομίμων προθεσμιών και αφορούν πράξεις εισαγωγής στην Κοινότητα προϊόντων προελεύσεως Ανγκουίλα, εφόσον πρόκειται για πράξεις εισαγωγής που έγιναν υπό περιστάσεις παρόμοιες, από πραγματικής και νομικής απόψεως, με εκείνες της υπό εξέταση περιπτώσεως. Οι ενδιαφερόμενοι δεν θα πρέπει να έχουν εμπλακεί με οποιονδήποτε τρόπο στις πράξεις μεταφοράς των εμπορευμάτων από τη χώρα εξαγωγής μέχρι την είσοδό τους στο κοινοτικό τελωνειακό έδαφος, μέσω Ανγκουίλα. Θα πρέπει να έχουν αγοράσει τα εμπορεύματα στο πλαίσιο συμβάσεως DDP (delivered duty paid). Θα πρέπει να έχουν ενεργήσει μόνον υπό την ιδιότητα είτε του εισαγωγέα των εμπορευμάτων στην Κοινότητα είτε του εκπροσώπου τέτοιου εισαγωγέα. Τέλος, δεν θα πρέπει να υφίσταται οποιαδήποτε υπόνοια σύνδεσής τους με τον προμηθευτή τους, με τον εξαγωγέα στην Ανγκουίλα, με πρόσωπα που έχουν εμπλακεί στη μεταφορά των εμπορευμάτων από τη χώρα εξαγωγής μέχρι την Κοινότητα ή με την Κυβέρνηση της Ανγκουίλα. [...] Τέλος, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να μην έχουν ενεργήσει με δόλο και να μην έχουν επιδείξει πρόδηλη αμέλεια.»

45 Με την απόφαση REM 03/2004 [(2006) 2030], της 24ης Μαΐου 2006 (στο εξής: απόφαση REM 03/2004), η Επιτροπή αποφάνθηκε επί καθεστώτος μεταφορτώσεως το οποίο εφαρμοζόταν στο Σεν Πιέρ και Μικελόν για τις εισαγωγές στην Ένωση αλουμινίου καταγωγής τρίτων χωρών μέσω της συγκεκριμένης ΥΧΕ, καθεστώσ που συνεπαγόταν επίσης την είσπραξη τελωνειακών δασμών με επακόλουθη καταβολή «ενισχύσεως για τη μεταφορά» ύψους 25 USD ανά τόνο μετάλλου στους επιχειρηματίες οι οποίοι έθεται σε ελεύθερη κυκλοφορία αλουμίνιο εντός της εν λόγω ΥΧΕ. Η Επιτροπή έκρινε και πάλι ότι ένα τέτοιο καθεστώς δεν ήταν σύμφωνο με το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ και ότι οι αρχές της ίδιας ΥΧΕ γνώριζαν ή όφειλαν ευλόγως να γνωρίζουν ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις εκδόσεως πιστοποιητικού EXP. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή κατέληξε ότι έπρεπε να προβεί στη διαγραφή των εισαγωγικών δασμών, δυνάμει του άρθρου 239 του τελωνειακού κώδικα. Εξάλλου, η Επιτροπή επιβεβαίωσε την εκτίμησή της σχετικά με το καθεστώς μεταφορτώσεως που είχε τεθεί σε εφαρμογή στην Ανγκουίλα, ορίζοντας, βάσει του άρθρου 908 του κανονισμού εφαρμογής, ότι τα κράτη μέλη μπορούσαν να επιστρέφουν ή να διαγράφουν τους εισαγωγικούς δασμούς «όσον αφορά πράξεις εισαγωγής στην [Ένωση] προϊόντων προελεύσεως Σεν Πιέρ και Μικελόν, Ανγκουίλα και Ολλανδικών Αντιλλών, εφόσον οι περιστάσεις υπό τις οποίες έγιναν οι πράξεις εισαγωγής είναι παρόμοιες, από πραγματικής και νομικής απόψεως, με εκείνες της υπό εξέταση περιπτώσεως».

46 Κατά το διάστημα μεταξύ Μαρτίου 1999 και Ιουνίου 2000, πραγματοποιήθηκαν εισαγωγές, στην Ιταλία, αλουμινίου καταγωγής τρίτων χωρών με την προσκόμιση πιστοποιητικών που είχαν εκδοθεί από τις αρχές της Ανγκουίλα το 1999. Κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου, οι εν λόγω αρχές εξέδωσαν δώδεκα πιστοποιητικά EXP.

47 Κατά τα έτη 2006 και 2007, οι ιταλικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι είχαν λάβει, βάσει των αποφάσεων REC 03/2004 και REM 03/2004, πλείονες δικές τους αποφάσεις περί διαγραφής εισαγωγικών δασμών σε σχέση με την εισαγωγή αλουμινίου προελεύσεως Ανγκουίλα. Κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, οι ιταλικές αρχές της κοινοποίησαν συμπληρωματικές πληροφορίες κατά τη διάρκεια του 2010.

- 48 Με έγγραφο της 8ης Ιουλίου 2010, η Επιτροπή, στηριζόμενη στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρο 10 ΕΚ και νυν άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ), ζήτησε από το Ηνωμένο Βασίλειο να αντισταθμίσει την απώλεια των ιδίων πόρων της Ένωσης που οφειλόταν, κατά την άποψή της, στο γεγονός ότι οι αρχές της Ανγκουίλα είχαν εκδώσει πιστοποιητικά EXP τα οποία δεν ήταν συμβατά με το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, παρακλώνοντας την είσπραξη, από τις ιταλικές αρχές, των εισαγωγικών δασμών επί των αντίστοιχων εισαγωγών. Με το προαναφερθέν έγγραφο, η Επιτροπή καθιστούσε σαφές ότι τυχόν καθυστέρηση ως προς την αντιστάθμιση της απώλειας αυτής θα συνεπαγόταν τόκους υπερημερίας.
- 49 Κατόπιν του εν λόγω εγγράφου, ακολούθησε αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 50 Στις 27 Σεπτεμβρίου 2013 η Επιτροπή απηύθυνε στο Ηνωμένο Βασίλειο προειδοποιητική επιστολή καλώντας το να αντισταθμίσει την απώλεια ιδίων πόρων που αντιστοιχούσαν στους δασμούς για τους οποίους οι ιταλικές αρχές είχαν εκδώσει αποφάσεις περί διαγραφής, στηριζόμενες στις αποφάσεις REC 03/2004 και REM 03/2004.
- 51 Με έγγραφο της 21ης Νοεμβρίου 2013, το Ηνωμένο Βασίλειο απάντησε στην προειδοποιητική αυτή επιστολή αρνούμενο ότι έφερε οποιαδήποτε ευθύνη για τις πράξεις της Ανγκουίλα και ότι συνέτρεχε οποιαδήποτε παραβίαση του δικαίου της Ένωσης.
- 52 Στις 17 Οκτωβρίου 2014 η Επιτροπή απέστειλε στο Ηνωμένο Βασίλειο αιτιολογημένη γνώμη, στην οποία το εν λόγω κράτος μέλος απάντησε εμμένοντας στη θέση του.
- 53 Επειδή το Ηνωμένο Βασίλειο δεν προέβη στην αντιστάθμιση η οποία ζητήθηκε, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 54 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο υποχρεούται, δυνάμει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρο 10 ΕΚ και νυν άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ), να αντισταθμίσει την απώλεια παραδοσιακών ιδίων πόρων η οποία οφείλεται, κατά την άποψή της, στο γεγονός ότι οι αρχές της Ανγκουίλα εξέδωσαν, στη διάρκεια του 1999, δώδεκα πιστοποιητικά EXP κατά παράβαση των διατάξεων της αποφάσεως ΥΧΕ και, κατ' αυτόν τον τρόπο, εμπόδισαν τις ιταλικές αρχές να εισπράξουν τους εισαγωγικούς δασμούς επί των αντίστοιχων εισαγωγών. Διευκρινίζει δε ότι η προσφυγή της έχει ως αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη την υποχρέωση αντισταθμίσεως, ανεξαρτήτως του ύψους της απώλειας, την οποία δεν ζητεί από το Δικαστήριο να καθορίσει.
- 55 Πρώτον, η Επιτροπή εκτιμά ότι το Ηνωμένο Βασίλειο οφείλει, ως κράτος μέλος, να αναλάβει την ευθύνη των αντίθετων προς την απόφαση ΥΧΕ πράξεων και παραλείψεων των αρχών της Ανγκουίλα, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων σχέσεων του με την ΥΧΕ του, η οποία, κατά την Επιτροπή, δεν είναι ανεξάρτητο κράτος και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου.
- 56 Η Επιτροπή προσθέτει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν δικαιούται να επικαλεστεί τη διοικητική αυτονομία της οποίας απολαύει η Ανγκουίλα, προκειμένου να δικαιολογήσει τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει το ίδιο από την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας. Εξάλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο διατηρεί, κατά την άποψη της Επιτροπής, τις αναγκαίες εξουσίες για να αποτρέψει το

ενδεχόμενο να προκαλέσουν οι πράξεις ή οι παραλείψεις της ΥΧΕ αυτής απώλεια ιδίων πόρων για τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ειδικότερα, το βρετανικό Κοινοβούλιο διαθέτει απεριόριστη εξουσία να νομοθετεί για τις ΥΧΕ του Ηνωμένου Βασιλείου.

- 57 Δεύτερον, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προς εξασφάλιση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης. Εν προκειμένω, η παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Ανγκουίλα κατέστησε αδύνατο να εισπραχθούν οι τελωνειακοί δασμοί και να τεθούν στη διάθεση του προϋπολογισμού της Ένωσης ως ίδιοι πόροι. Συνεπώς, το Ηνωμένο Βασίλειο, παραλείποντας να αντισταθμίσει την απώλεια αυτή ιδίων πόρων, παρακώλυσε την ορθή λειτουργία του συστήματος των ιδίων πόρων της Ένωσης, στο μέτρο που η εν λόγω απώλεια έπρεπε πλέον να αντισταθμιστεί από το σύνολο των κρατών μελών μέσω αυξήσεως των ιδίων πόρων του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματός τους. Επομένως, χάριν της προστασίας του προϋπολογισμού της Ένωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνο για την παράβαση της αποφάσεως ΥΧΕ εκ μέρους των αρχών της Ανγκουίλα και να αντισταθμίσει την απώλεια πόρων που προέκυψε εξ αυτής.
- 58 Η Επιτροπή υποστηρίζει, τρίτον, ότι, ελλείψει αντισταθμίσεως της απώλειας ιδίων πόρων, το Ηνωμένο Βασίλειο οφείλει να καταβάλει τόκους υπερημερίας επί του ποσού που αντιστοιχεί στην απώλεια αυτή. Κατά την Επιτροπή, η υποχρέωση καταβολής τέτοιων τόκων υπερημερίας δεν στηρίζεται στη νομοθεσία της Ένωσης περί ιδίων πόρων, αλλά εντάσσεται στο πλαίσιο της τηρήσεως της υποχρεώσεως καλόπιστης συνεργασίας, λαμβανομένου υπόψη του άρρηκτου συνδέσμου που υφίσταται μεταξύ της υποχρεώσεως βεβαιώσεως των ιδίων πόρων της Ένωσης, της υποχρεώσεως εμπρόθεσμης πιστωτικής εγγραφής τους στον λογαριασμό της Επιτροπής και, τέλος, της υποχρεώσεως καταβολής τόκων υπερημερίας.
- 59 Όσον αφορά τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά σε σχέση με την παράβαση που προσάπτεται στο Ηνωμένο Βασίλειο, η Επιτροπή ισχυρίζεται, στηριζόμενη στην έκθεση της OLAF του 2003, ότι οι αρχές της Ανγκουίλα εξέδωσαν, κατά τη διάρκεια του 1999, δώδεκα πιστοποιητικά EXP, χορηγώντας παράλληλα στους εισαγωγείς της Ένωσης «ενίσχυση για τη μεταφορά». Στον βαθμό που η χορήγηση της ενισχύσεως αυτής πρέπει να θεωρηθεί, σύμφωνα με τις αποφάσεις REC 03/2004 και REM 03/2004, ως μερική επιστροφή τελωνειακών δασμών από την Ανγκουίλα, τα συγκεκριμένα πιστοποιητικά εκδόθηκαν κατά παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναγράφονταν στα εν λόγω πιστοποιητικά, καθώς και των διασαφήσεων εισαγωγής που διαβιβάστηκαν από τις ιταλικές αρχές, τα ίδια αυτά πιστοποιητικά χρησιμοποιήθηκαν για την εισαγωγή αλουμινίου άνευ δασμών και, ως εκ τούτου, προκάλεσαν απώλεια ιδίων πόρων της Ένωσης, την οποία παρέλειψε να αντισταθμίσει το Ηνωμένο Βασίλειο.
- 60 Το Ηνωμένο Βασίλειο, υποστηριζόμενο από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, αμφισβητεί την παράβαση που του προσάπτεται. Πρώτον, ισχυρίζεται ότι ούτε ο τελωνειακός κώδικας ούτε η νομοθεσία της Ένωσης σχετικά με τους ίδιους πόρους ούτε καν η απόφαση ΥΧΕ επιτρέπουν να θεωρηθεί η Ανγκουίλα υπεύθυνη, έναντι της Ένωσης, για τα σφάλματα που διέπραξαν οι δικές της αρχές κατά την εφαρμογή της ως άνω αποφάσεως και για τη συνακόλουθη απώλεια ιδίων πόρων. Επομένως, ούτε το Ηνωμένο Βασίλειο μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για τέτοια σφάλματα, για τον λόγο και μόνον ότι είναι το κράτος μέλος με το οποίο συνδέεται η Ανγκουίλα.
- 61 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου που απορρέει από τη γνωμοδότηση 1/78 (Διεθνής Συμφωνία για το φυσικό καουτσούκ), της 4ης Οκτωβρίου 1979 (EU:C:1979:224, σκέψη 62), πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της ευθύνης των κρατών μελών όσον αφορά τις διεθνείς σχέσεις μιας ΥΧΕ και των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχουν τα κράτη αυτά από το δικαίο της Ένωσης. Ως προς το ζήτημα αυτό, το Ηνωμένο Βασίλειο επισημαίνει ότι, βάσει του άρθρου 227, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 299, παράγραφος 3, ΕΚ και νυν άρθρου 355, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ), η Ανγκουίλα θεωρείται διακριτή από το συγκεκριμένο κράτος μέλος οντότητα, επί της οποίας οι γενικές διατάξεις των Συνθηκών δεν έχουν εφαρμογή εκτός αν τούτο ορίζεται ρητώς. Η προσέγγιση όμως της Επιτροπής επεκτείνει τις υποχρεώσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ

- (μετέπειτα άρθρο 10 ΕΚ και νυν άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ) και στις πράξεις και τις παραλείψεις των ΥΧΕ, χωρίς αυτό να προβλέπεται ρητώς από το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, από την απόφαση ΥΧΕ. Ελλείψει τέτοιας ρητής διατάξεως, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι υποχρεωμένο να προλαμβάνει κάθε παράβαση της προαναφερθείσας αποφάσεως από την Ανγκουίλα και να αναλαμβάνει τις συνέπειές της έναντι της Ένωσης.
- 62 Το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της αυτονομίας που διαθέτει η Ανγκουίλα σύμφωνα με το εθνικό συνταγματικό δίκαιο, η άποψη ότι το ίδιο είναι υπεύθυνο για τις πράξεις των αρχών της ΥΧΕ αυτής είναι αντίθετη προς το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ καθώς και προς την αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου η οποία αποτυπώνεται στο άρθρο 73 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Συγκεκριμένα, βάσει του εθνικού συνταγματικού δικαίου, η Ανγκουίλα δεν αποτελεί τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά συνιστά διακριτή συνταγματική οντότητα, η οποία διαθέτει μεγάλο βαθμό αυτονομίας, ιδίως στον τελωνειακό και φορολογικό τομέα. Στον βαθμό που η Ανγκουίλα οργανώνεται σύμφωνα με το δικό της γραπτό Σύνταγμα, η εξουσία του βρετανικού Κοινοβουλίου να νομοθετεί σε σχέση με την Ανγκουίλα δεν του επιτρέπει να παρεμβαίνει στις καθημερινές δραστηριότητες των αρχών του εδάφους αυτού.
- 63 Δεύτερον, το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατόν να στηριχθεί στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρο 10 ΕΚ και νυν άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ) η άποψη ότι είναι υπεύθυνο για τις πράξεις των αρχών της Ανγκουίλα και ότι, ως εκ τούτου, οφείλει να αντισταθμίσει την απώλεια ιδίων πόρων η οποία προέκυψε από παράβαση της αποφάσεως ΥΧΕ εκ μέρους των ως άνω αρχών. Συγκεκριμένα, δεν συνάγεται από κανένα στοιχείο του γράμματος του προαναφερθέντος άρθρου ότι αυτό προβλέπει τέτοια ευθύνη. Επομένως, η ως άνω άποψη είναι αντίθετη προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου, η οποία πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα όταν πρόκειται για ρυθμίσεις που ενδέχεται να συνεπάγονται οικονομικές επιβαρύνσεις.
- 64 Επιπλέον, δεδομένου ότι η απόφαση ΥΧΕ απονέμει στις αρχές των ΥΧΕ σημαντικό ρόλο στα ζητήματα συνδέσεως, οι αρχές της Ανγκουίλα αμφισβήτησαν την ερμηνεία της εν λόγω αποφάσεως από την Επιτροπή και ζήτησαν τη σύγκληση της ομάδας εργασίας η οποία είναι επιφορτισμένη με την αντιμετώπιση κάθε προβλήματος που ανακύπτει στις σχέσεις μεταξύ των ΥΧΕ και της Ένωσης, όπως ορίζει το άρθρο 235 της αποφάσεως ΥΧΕ, καθώς και την εφαρμογή της διαδικασίας εταιρικής σχέσεως, κατά το άρθρο, 7 παράγραφος 7, του παραρτήματος ΙΙΙ της ίδιας αποφάσεως. Κατά την άποψη του Ηνωμένου Βασιλείου, για την εξέταση τυχόν σφαλμάτων των αρχών της Ανγκουίλα, η Επιτροπή όφειλε να εφαρμόσει τα μέτρα που προβλέπονται από την απόφαση ΥΧΕ.
- 65 Το Ηνωμένο Βασίλειο προσθέτει ότι δεν πρέπει να υποχρεωθεί ούτε στην καταβολή τόκων υπερημερίας, ελλείψει σχετικής νομικής βάσης. Το άρθρο 11 του κανονισμού 1552/89 δεν έχει, κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση.
- 66 Όσον αφορά, τέλος, τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά σε σχέση με την παράβαση που του προσάπτεται, το Ηνωμένο Βασίλειο αμφισβητεί ότι τα πιστοποιητικά EXP τα οποία εκδόθηκαν στη διάρκεια του 1999 ήταν παράτυπα, ισχυριζόμενο ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι χορηγήθηκε, σε συνέχεια των εν λόγω πιστοποιητικών, «ενίσχυση για τη μεταφορά». Ως προς το σημείο αυτό, επισημαίνει ότι, από τον Νοεμβρίου 1998 κι εντεύθεν, τα τιμολόγια τα οποία αποστέλλονταν από την Corbis στις αρχές της Ανγκουίλα δεν μνημόνευαν πλέον οποιαδήποτε «ενίσχυση για τη μεταφορά», αλλά αναφέρονταν σε «υπηρεσίες που παρείχε» η ως άνω εταιρία. Επιπλέον, στις 22 Ιανουαρίου 1999, η συνέλευση της Ανγκουίλα εξέδωσε ψήφισμα σύμφωνα με το οποίο κάθε προϊόν που διέρχεται από την Ανγκουίλα προς την Ένωση έπρεπε να υπόκειται σε τελωνειακό δασμό ισοδύναμο προς τον εφαρμοστέο επ' αυτού τελωνειακό δασμό της Ένωσης. Εν πάση περιπτώσει, το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι μια τέτοια «ενίσχυση για τη μεταφορά» δεν είναι δυνατό να εξομοιωθεί με μερική επιστροφή τελωνειακών δασμών ασυμβίβαστη προς το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ.

- 67 Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, η Επιτροπή δεν απέδειξε ούτε ότι η ενδεχομένως παράτυπη έκδοση των πιστοποιητικών EXP προκάλεσε απώλεια ιδίων πόρων. Ως προς το ζήτημα αυτό, πέραν του ότι αμφισβητεί ότι τα συγκεκριμένα πιστοποιητικά προσκομίστηκαν πράγματι ενώπιον των ιταλικών αρχών, το Ηνωμένο Βασίλειο αμφιβάλλει κατά πόσον υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ενδεχομένως παράτυπης εκδόσεως των εν λόγω πιστοποιητικών και της προβαλλόμενης απώλειας ιδίων πόρων. Ειδικότερα, κατά την άποψή του, αν οι ιταλικές αρχές είχαν λάβει τα μέτρα διασφαλίσεως τα οποία είχαν προταθεί με την ανακοίνωση για την αμοιβαία συνδρομή, οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες δεν θα είχαν προχωρήσει ενδεχομένως στην εισαγωγή των επίμαχων εμπορευμάτων στην Ένωση. Επιπλέον, αν δεν πληρούνταν, όσον αφορά τη συμπεριφορά που επέδειξαν αυτοί οι επιχειρηματίες, οι απαιτήσεις οι οποίες ορίζονταν στο σημείο 31 της αποφάσεως REC 03/2004, οι ιταλικές αρχές όφειλαν να προβούν στην είσπραξη των τελωνειακών δασμών, οπότε το Ηνωμένο Βασίλειο δεν πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνο συναφώς.
- 68 Εξάλλου, κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, θα προσέκρουε εν προκειμένω στη νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2014, Nencini κατά Κοινοβουλίου (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, σκέψεις 47 και 48), η διαπίστωση ότι το ίδιο δεν εκπλήρωσε την προβαλλόμενη υποχρέωση αντισταθμίσεως του ποσού το οποίο αντιστοιχούσε στην απώλεια ιδίων πόρων λόγω της παράτυπης εκδόσεως πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Αγκουίλα, προσαυξημένου ενδεχομένως με τόκους. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή δεκαεπτά έτη μετά τις επίμαχες εισαγωγές και περισσότερο από δώδεκα έτη μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως REC 03/2004, άρα κατόπιν της παρελεύσεως της εύλογης προθεσμίας την οποία όφειλε να τηρήσει η Επιτροπή, σύμφωνα με την προαναφερθείσα νομολογία.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 69 Υπογραμμίζεται εκ προοιμίου ότι, κατά τον χρόνο που οι αρχές της Αγκουίλα επέδειξαν τη συμπεριφορά στην οποία ανάγεται η υπό κρίση προσφυγή λόγω παραβάσεως, η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας πράγματι κατοχυρωνόταν στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ και, εν συνεχεία, στο άρθρο 10 ΕΚ, πλην όμως οι διατάξεις αυτές είχαν ήδη αντικατασταθεί από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ όταν η Επιτροπή ζήτησε από το Ηνωμένο Βασίλειο να αντισταθμίσει την απώλεια ιδίων πόρων η οποία, κατά την άποψή της, οφειλόταν στην ως άνω συμπεριφορά. Επομένως, η προσφυγή πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας όπως κατοχυρώνεται στην τελευταία αυτή διάταξη.
- 70 Βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι υποχρεωμένο, ως κράτος μέλος της Ένωσης, να λαμβάνει κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του οι οποίες απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.
- 71 Για τον σκοπό αυτό, μολονότι όλες οι αρχές του εν λόγω κράτους μέλους υποχρεούνται να διασφαλίζουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, την τήρηση των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, εντούτοις μόνο υπεύθυνο έναντι της Ένωσης για την τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης παραμένει, δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ το κράτος μέλος (πρβλ. αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 2012, Byankov, C-249/11, EU:C:2012:608, σκέψη 64 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 13ης Μαΐου 2014, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-184/11, EU:C:2014:316, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 72 Όπως όμως διευκρίνισε η Επιτροπή με το υπόμνημα απαντήσεως, η υπό κρίση προσφυγή λόγω παραβάσεως δεν στηρίζεται σε σφάλματα των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά στην ευθύνη του κράτους μέλους αυτού για απώλεια ιδίων πόρων λόγω της παραβάσεως των διατάξεων της αποφάσεως ΥΧΕ που ρύθμιζαν την έκδοση πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Αγκουίλα.

- 73 Όπως προκύπτει από το άρθρο 227, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ, σε συνδυασμό με το παράρτημά της IV (μετέπειτα άρθρο 299, παράγραφος 3, ΕΚ, και παράρτημα II της Συνθήκης ΕΚ, νυν άρθρο 355, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και παράρτημα II της Συνθήκης ΛΕΕ), η Ανγκουίλα συγκαταλεγόταν μεταξύ των απαριθμούμενων στο παράρτημα αυτό ΥΧΕ και, ως εκ τούτου, υπαγόταν στο ειδικό καθεστώς συνδέσεως που οριζόταν στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης ΕΚ, όπου περιλαμβάνονταν τα άρθρα 131 έως 137 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρα 182 ΕΚ έως 188 ΕΚ και νυν άρθρα 198 έως 204 ΣΛΕΕ), καθεστώς του οποίου οι λεπτομέρειες και οι διαδικασίες θεσπίστηκαν με την απόφαση ΥΧΕ, βάσει του άρθρου 136 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 187 ΕΚ και νυν άρθρου 203 ΣΛΕΕ).
- 74 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, καίτοι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι οι γενικές διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ, ήτοι οι περιλαμβανόμενες στο τέταρτο μέρος της, δεν έχουν εφαρμογή στις ΥΧΕ εκτός αν τούτο ορίζεται ρητώς (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2014, Χ και ΤΒΓ, C-24/12 και C-27/12, EU:C:2014:1385, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), η παράβαση που προσάπτεται στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται η νομολογία εκείνη. Πράγματι, η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται ότι η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας έχει εφαρμογή στην περίπτωση της Ανγκουίλα, αλλά υποστηρίζει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο υποχρεούται, δυνάμει της αρχής αυτής, να αναλάβει την ευθύνη για τις συνέπειες της παράτυπης εκδόσεως πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Ανγκουίλα. Όπως προεκτέθηκε δε στη σκέψη 70 της παρούσας αποφάσεως, η αρχή αυτή δεσμεύει το Ηνωμένο Βασίλειο ως κράτος μέλος της Ένωσης.
- 75 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να εξεταστεί, πρώτον, αν το Ηνωμένο Βασίλειο είναι, δυνάμει των υποχρεώσεων που υπέχει ως κράτος μέλος από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, υπεύθυνο έναντι της Ένωσης για την έκδοση πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Ανγκουίλα ενδεχομένως κατά παράβαση της αποφάσεως ΥΧΕ, δεύτερον, αν οφείλει, δυνάμει της διατάξεως αυτής, να αντισταθμίσει το ποσό το οποίο αντιστοιχεί στη συνακόλουθη απώλεια ιδίων πόρων της Ένωσης, προσαυξημένο ενδεχομένως με τόκους υπερημερίας, και, τρίτον, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν βασίμως προσάπτεται παράβαση στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Επί της ευθύνης του Ηνωμένου Βασιλείου λόγω ενδεχόμενης παράτυπης εκδόσεως πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Ανγκουίλα

- 76 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, λόγω των ιδιαίτερων σχέσεων που συνδέουν την Ανγκουίλα με το Ηνωμένο Βασίλειο, το συγκεκριμένο κράτος μέλος πρέπει να αναλάβει, έναντι της Ένωσης, τις συνέπειες των πράξεων και των παραλείψεων των αρχών της Ανγκουίλα εφόσον αυτές εξέδωσαν πιστοποιητικά EXP κατά παράβαση της αποφάσεως ΥΧΕ.
- 77 Το Ηνωμένο Βασίλειο καταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που διατηρούν «ιδιαιτερές σχέσεις» με ΥΧΕ, κατά την έννοια του άρθρου 131, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 182, πρώτο εδάφιο, ΕΚ και νυν άρθρου 198, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ). Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, η υπαγωγή των ΥΧΕ στο ειδικό καθεστώς συνδέσεως το οποίο οριζόταν στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης ΕΚ θεμελιωνόταν, κατά τον χρόνο εκδόσεως των επίμαχων πιστοποιητικών, στις ιδιαίτερες αυτές σχέσεις.
- 78 Οι εν λόγω ιδιαίτερες σχέσεις χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι οι ΥΧΕ δεν είναι ανεξάρτητα κράτη, αλλά χώρες και εδάφη που εξαρτώνται από τέτοιο κράτος, το οποίο διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, την εκπροσώπησή τους σε διεθνές επίπεδο [πρβλ. γνωμοδότηση 1/78 (Διεθνής Συμφωνία για το φυσικό καουτσούκ), της 4ης Οκτωβρίου 1979, EU:C:1979:224, σκέψη 62, και γνωμοδότηση 1/94 (Συμφωνίες προσαρτημένες στη Συμφωνία ΠΟΕ), της 15ης Νοεμβρίου 1994, EU:C:1994:384, σκέψη 17].
- 79 Κατά το άρθρο 131 της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρο 182 ΕΚ και νυν άρθρο 198 ΣΛΕΕ), το ειδικό καθεστώς συνδέσεως το οποίο οριζόταν στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης ΕΚ και αποσκοπεί στην προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης των ΥΧΕ, τυγχάνει εφαρμογής

μόνον υπέρ των χωρών και εδαφών που διατηρούν ιδιαίτερες σχέσεις με το οικείο κράτος μέλος, το οποίο ζήτησε να ισχύσει το ειδικό καθεστώς συνδέσεως επ' αυτών. Όσον αφορά ειδικότερα την Ανγκουίλα, η οποία υπάγεται στο Ηνωμένο Βασίλειο, το έδαφος αυτό προστέθηκε στον κατάλογο των ΥΧΕ που περιλαμβάνεται στο παράρτημα IV της Συνθήκης ΕΟΚ (μετέπειτα παράρτημα II της Συνθήκης ΕΚ και νυν παράρτημα II της Συνθήκης ΛΕΕ), δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 2, της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας και των προσαρμογών των Συνθηκών (JO 1972, L 73, σ. 14).

- 80 Συνεπώς, η διατύπωση που χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, στην πρώτη αιτιολογική σκέψη καθώς και στο άρθρο 234 και στο άρθρο 235, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, για να προσδιοριστεί το κράτος μέλος «στο οποίο υπάγεται» μια ΥΧΕ εκφράζει τις ιδιαίτερες σχέσεις που υφίστανται μεταξύ τους, κατά την έννοια του άρθρου 131, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 182, πρώτο εδάφιο, ΕΚ και νυν άρθρου 198, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ). Η ως άνω ερμηνεία επιβεβαιώνεται από το άρθρο 1 της αποφάσεως ΥΧΕ, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 5, αυτής, από το οποίο προκύπτει ότι η Ανγκουίλα ήταν από τις ΥΧΕ «που υπάγονται στο [Ηνωμένο Βασίλειο]».
- 81 Επιπλέον, στο πλαίσιο του εν λόγω ειδικού καθεστώτος συνδέσεως, τα προϊόντα καταγωγής Ανγκουίλα ετύγχαναν, βάσει του άρθρου 133, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 184, παράγραφος 1, ΕΚ και νυν άρθρου 200, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ) προνομιακής προσβάσεως άνευ δασμών στην εσωτερική αγορά, πρόσβαση την οποία η απόφαση ΥΧΕ επέκτεινε, όπως σημειωνόταν στην τρίτη αιτιολογική της σκέψη, και σε ορισμένα προϊόντα που δεν κατάγονταν από την ΥΧΕ αυτή. Κατά το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 108, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, καθώς και με το παράρτημά της III, τα προϊόντα τα οποία δεν κατάγονταν από τις ΥΧΕ, βρίσκονταν σε ελεύθερη κυκλοφορία εντός μιας ΥΧΕ και επανεξάγονταν ως είχαν προς την Ένωση γίνονταν δεκτά για εισαγωγή άνευ δασμών και φόρων ισοδυνάμου αποτελέσματος, υπό την προϋπόθεση ότι, πρώτον, είχαν καταβληθεί για τα προϊόντα αυτά, στη συγκεκριμένη ΥΧΕ, δασμοί ή φόροι ισοδυνάμου αποτελέσματος ίσοι ή υψηλότεροι από τους δασμούς που ίσχυαν στην Ένωση κατά την εισαγωγή των ίδιων προϊόντων καταγωγής τρίτων χωρών επί των οποίων εφαρμοζόταν η ρήτρα του πλέον ευνοουμένου κράτους, δεύτερον, ότι επρόκειτο για προϊόντα που δεν είχαν τύχει απαλλαγής ή επιστροφής, ολικής ή μερικής, τελωνειακών δασμών ή φόρων ισοδυνάμου αποτελέσματος και, τρίτον, ότι τα προϊόντα αυτά συνοδεύονταν από πιστοποιητικό EXP.
- 82 Η έκδοση όμως των πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Ανγκουίλα διεπόταν από το δίκαιο της Ένωσης. Πράγματι, κατά το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 6, του παραρτήματος III της αποφάσεως ΥΧΕ, η οποία είχε εφαρμογή στα εδάφη των ΥΧΕ δυνάμει του άρθρου 237 της ίδιας αποφάσεως, τα προαναφερθέντα πιστοποιητικά, ως αποδεικτικά της τηρήσεως των διατάξεων του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως αυτής, έπρεπε να εκδίδονται από τις αρχές των ΥΧΕ. Ως εκ τούτου, όταν οι αρχές αυτές εξέδιδαν τέτοια πιστοποιητικά, όφειλαν να τηρούν τις επιταγές του άρθρου 101, παράγραφος 2.
- 83 Επιπλέον, οι διαδικασίες τις οποίες προέβλεπε η απόφαση ΥΧΕ για την επίλυση των διαφορών ή των προβλημάτων που μπορούσαν να ανακύψουν στο πλαίσιο αυτό αντανακλούσαν την κεντρική σημασία την οποία είχαν, για το καθεστώς συνδέσεως που οριζόταν στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης ΕΚ, οι ιδιαίτερες σχέσεις, κατά την έννοια του άρθρου 131, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 182, πρώτο εδάφιο, ΕΚ και νυν άρθρου 198, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ), μεταξύ της οικείας ΥΧΕ και του κράτους μέλους στο οποίο αυτή υπαγόταν.
- 84 Πρέπει δε να ληφθεί ιδίως υπόψη το άρθρο 7, παράγραφος 7, του παραρτήματος III της αποφάσεως ΥΧΕ, όπου οριζόταν ότι τυχόν διαφορές σχετικές με τη νομιμότητα των πιστοποιητικών EXP οι οποίες δεν μπορούσαν να ρυθμιστούν μεταξύ των τελωνειακών αρχών του κράτους εισαγωγής και των τελωνειακών αρχών της ΥΧΕ εξαγωγής έπρεπε να διευθετούνται σε επίπεδο επιτροπής

τελωνειακής νομοθεσίας, στο πλαίσιο διαδικασίας με τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων, εκπροσώπου του κράτους μέλους στο οποίο υπαγόταν η ΥΧΕ, αλλά όχι των αρμόδιων τοπικών αρχών της ίδιας της ΥΧΕ.

- 85 Επιπλέον, ως προς την ενδεχόμενη επίλυση προβλημάτων που θα μπορούσαν να ανακύψουν αναφορικά με την παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών EXP στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης στην οποία αναφέρονταν τα άρθρα 234 και 235 της αποφάσεως ΥΧΕ, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εταιρική αυτή σχέση δεν ήταν δυνατόν να στηρίζεται σε διμερή διάλογο μεταξύ της οικείας ΥΧΕ και της Επιτροπής, αλλά απαιτούσε τριμερή συνεννόηση μεταξύ της Επιτροπής, του κράτους μέλους όπου υπαγόταν η ΥΧΕ και των αρμόδιων τοπικών αρχών της. Κατά το άρθρο 10, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως αυτής, η συμμετοχή του κράτους μέλους στο οποίο υπαγόταν η ΥΧΕ ήταν απαραίτητη προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση των «αρμοδιοτήτων των αντίστοιχων κεντρικών εξουσιών των ενδιαφερομένων κρατών μελών».
- 86 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ύπαρξη ιδιαίτερων σχέσεων, κατά την έννοια του άρθρου 131, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρου 182, πρώτο εδάφιο, ΕΚ και νυν άρθρου 198, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ), μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αγγουίλα είναι ικανή να δημιουργήσει ειδική ευθύνη του εν λόγω κράτους μέλους έναντι της Ένωσης σε περίπτωση που οι αρχές της ΥΧΕ αυτής εκδίδουν πιστοποιητικά EXP κατά παράβαση της ως άνω αποφάσεως.
- 87 Εντούτοις, το Ηνωμένο Βασίλειο αμφισβητεί την ύπαρξη τέτοιας ευθύνης. Πρώτον, υποστηρίζει ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της Αγγουίλα και του Ηνωμένου Βασιλείου ως κράτους μέλους, σύμφωνα με τη νομολογία που απορρέει από τη γνωμοδότηση 1/78 (Διεθνής Συμφωνία για το φυσικό καουτσούκ), της 4ης Οκτωβρίου 1979 (EU:C:1979:224, σκέψη 62). Δεύτερον, το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι το σύστημα διοικητικής συνεργασίας το οποίο καθιερωνόταν με την απόφαση ΥΧΕ παρείχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να απευθυνθεί απευθείας στις αρχές της ΥΧΕ, οπότε η Επιτροπή δεν πρέπει να του καταλογίσει την ευθύνη για τις πράξεις των αρχών αυτών βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ. Τρίτον, η αναγνώριση τέτοιας ευθύνης θα έθιγε τη συνταγματική αυτονομία της Αγγουίλα, κατά παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ και του άρθρου 73 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
- 88 Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα, το Δικαστήριο έχει ασφαλώς κρίνει, με το σημείο 62 της προαναφερθείσας στην αμέσως προηγούμενη σκέψη γνωμοδότησεως, ότι όταν κράτος μέλος συνάπτει διεθνή συμφωνία ως διεθνής εκπρόσωπος μιας ΥΧΕ που υπάγεται σε αυτό το κράτος, δεν ενεργεί υπό την ιδιότητα του κράτους μέλους. Όμως, η ως άνω διαπίστωση, βάσει της οποίας το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μια τέτοια εκπροσώπηση δεν επηρέαζε την «οριοθέτηση των σφαιρών αρμοδιότητας στο εσωτερικό της Κοινότητας», είναι άνευ σημασίας για την εκτίμηση του ζητήματος της ευθύνης κράτους μέλους στο πλαίσιο της εκδόσεως, από τις αρχές μιας ΥΧΕ υπαγόμενης στο κράτος μέλος αυτό, πιστοποιητικών EXP κατά παράβαση της αποφάσεως ΥΧΕ, έκδοση η οποία διεπόταν από τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης που είχαν εφαρμογή στο έδαφος των ΥΧΕ.
- 89 Όσον αφορά το δεύτερο επιχείρημα του Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο αντλείται από το σύστημα διοικητικής συνεργασίας που καθιερωνόταν με την απόφαση ΥΧΕ, είναι αληθές ότι, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 6, του παραρτήματος ΙΙΙ της αποφάσεως αυτής, οι αρχές της οικείας ΥΧΕ όφειλαν, μεταξύ άλλων, να διεξάγουν τις αναγκαίες έρευνες σε περίπτωση που από τη διαδικασία ελέγχου στην οποία αναφέρεται το άρθρο 7, παράγραφος 1, του παραρτήματος αυτού ή από κάθε άλλη διαθέσιμη πληροφορία φαινόταν να προκύπτει παράβαση των διατάξεων του παραρτήματος. Εντούτοις, αφενός, η ίδια αυτή παράγραφος 6 προέβλεπε ότι η Επιτροπή «μπορεί να συμμετέχει» στις έρευνες για τον εντοπισμό και την πρόληψη των παραβάσεων των διατάξεων που ρύθμιζαν την έκδοση των πιστοποιητικών, χωρίς να της επιβάλλει σχετική υποχρέωση. Αφετέρου, μολονότι το άρθρο 7, παράγραφος 7, του εν λόγω παραρτήματος όριζε ότι οι διαφορές οι οποίες ανέκυπταν στο πλαίσιο τέτοιων ερευνών ή έθεταν ζητήματα ερμηνείας «υποβάλλονται» σε διαδικασία διευθετήσεως

διαφορών, από το ίδιο το γράμμα της διατάξεως αυτής καθίστατο σαφές ότι η ως άνω διαδικασία αφορούσε αποκλειστικώς τις διαφορές μεταξύ του κράτους εισαγωγής και της ΥΧΕ εξαγωγής και, ως εκ τούτου, δεν ήταν υποχρεωτική για την Επιτροπή.

- 90 Εξάλλου, και αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει το Ηνωμένο Βασίλειο, ούτε οι διατάξεις σχετικά με τη συνεννόηση η οποία αποκαλείται «εταιρική σχέση» αποκλείουν το ενδεχόμενο να θεωρηθεί ένα κράτος μέλος υπεύθυνο, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, για την παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών EXP από τις αρχές των ΥΧΕ του. Πράγματι, κατά το γράμμα του άρθρου 234 της αποφάσεως ΥΧΕ, η δράση της Ένωσης έπρεπε απλώς να στηρίζεται «όσο το δυνατό περισσότερο» στη συνεννόηση αυτή μεταξύ της Επιτροπής, του κράτους μέλους στο οποίο υπαγόταν η ΥΧΕ και των αρμόδιων τοπικών αρχών. Επιπλέον, κατά το άρθρο 235, παράγραφος 2, της αποφάσεως αυτής, ομάδες εργασίας για τη σύνδεση «μπορούν να δημιουργηθούν», κατ' αίτηση κυρίως των ενδιαφερόμενων ΥΧΕ, προκειμένου να αντιμετωπιστεί κάθε πρόβλημα που ανακύπτει μεταξύ των ΥΧΕ και της Ένωσης. Συνεπώς, μολονότι είναι αληθές ότι η συγκεκριμένη διαδικασία εταιρικής σχέσης δεν τέθηκε, εν προκειμένω, σε εφαρμογή, γεγονός παραμένει ότι οι ανωτέρω διατάξεις προσέδιδαν, όπως συνάγεται από το γράμμα τους, προαιρετικό χαρακτήρα στη διαδικασία αυτή.
- 91 Ούτε το τρίτο επιχείρημα, το οποίο αντλείται από τη συνταγματική αυτονομία της Ανγκουίλα, μπορεί να ευδοκιμήσει, δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν εκθέτει με ποιον τρόπο η ευθύνη κράτους μέλους για τις πράξεις των ΥΧΕ του, η οποία είναι ανεξάρτητη από τα καθήκοντα που ανατίθενται στις τελευταίες με την απόφαση ΥΧΕ, θα μπορούσε να θίξει την αυτονομία τους.
- 92 Πρέπει ακόμη να κριθεί για ποια είδη σφαλμάτων που έχουν διαπραχθεί από μια ΥΧΕ στο πλαίσιο της εκδόσεως πιστοποιητικών EXP πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνο το κράτος μέλος στο οποίο αυτή υπάγεται.
- 93 Ως προς το ζήτημα αυτό, από την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, απορρέει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προς εξασφάλιση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Οκτωβρίου 2010, *Stils Met*, C-382/09, EU:C:2010:596, σκέψη 44, και της 5ης Δεκεμβρίου 2017, *Γερμανία κατά Συμβουλίου*, C-600/14, EU:C:2017:935, σκέψη 94).
- 94 Λαμβανομένου όμως υπόψη του προτιμησιακού και εξαιρετικού χαρακτήρα του τελωνειακού καθεστώτος το οποίο ίσχυε, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 108, παράγραφος 1, δεύτερη περίπτωση, καθώς και με το παράρτημα ΙΙΙ της ίδιας αποφάσεως, υπέρ των προϊόντων που δεν κατάγονταν από τις ΥΧΕ, η τήρηση της προαναφερθείσας στην αμέσως προηγούμενη σκέψη υποχρεώσεως ήταν ιδιαιτέρως επιτακτική στην προκειμένη περίπτωση. Ως εκ τούτου, η ευθύνη που υπέχει έναντι της Ένωσης το κράτος μέλος στο οποίο υπάγεται μια ΥΧΕ καλύπτει, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, κάθε σφάλμα που έχουν διαπράξει οι αρχές της εν λόγω ΥΧΕ στο πλαίσιο της εκδόσεως πιστοποιητικών EXP. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα του Ηνωμένου Βασιλείου ότι, κατ' ουσίαν, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί υπεύθυνο για ενδεχόμενη παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών EXP από τις αρχές της Ανγκουίλα, για τον λόγο ότι τα σχετικά πιστοποιητικά είχαν εκδοθεί προτού διευκρινιστεί, με την απόφαση REC 03/2004, το περιεχόμενο των απαιτήσεων που προέβλεπε το άρθρο 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ.
- 95 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είναι, δυνάμει των υποχρεώσεων που υπέχει ως κράτος μέλος από το άρθρο 131, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (μετέπειτα άρθρο 182, πρώτο εδάφιο, ΕΚ και νυν άρθρο 198, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ) καθώς και από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, υπεύθυνο έναντι της Ένωσης για ενδεχόμενη παράτυπη έκδοση, από τις αρχές της Ανγκουίλα, πιστοποιητικών EXP κατά παράβαση της αποφάσεως ΥΧΕ [βλ., κατ' αναλογία, σημερινή απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών (Ευθύνη για πράξεις μιας ΥΧΕ), C-395/17, σκέψη 97].

Επί του ζητήματος αν απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ υποχρέωση αντισταθμίσεως ενδεχόμενης απώλειας ιδίων πόρων

- 96 Κατά πάγια νομολογία, δυνάμει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξαλείφουν τις παράνομες συνέπειες τυχόν παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης. Συνεπώς, οι αρχές των κρατών μελών οφείλουν να λαμβάνουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, όλα τα αναγκαία μέτρα για την άρση της παραβιάσεως των κανόνων του δικαίου αυτού (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Ιουνίου 2007, Jonkman κ.λπ., C-231/06 έως C-233/06, EU:C:2007:373, σκέψεις 37 και 38, της 26ης Ιουλίου 2017, Comune di Corridonia κ.λπ., C-196/16 και C-197/16, EU:C:2017:589, σκέψη 35 και μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και της 27ης Ιουνίου 2019, Belgisch Syndicaat van Chiropaxie κ.λπ., C-597/17, EU:C:2019:544, σκέψη 54).
- 97 Στον βαθμό που η έκδοση πιστοποιητικού EXP κατά παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ εμποδίζει, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 220, παράγραφος 2, στοιχείο β', και του άρθρου 239 του τελωνειακού κώδικα, τις αρχές του οικείου κράτους μέλους εισαγωγής να εισπράξουν τους δασμούς που θα έπρεπε να εισπράξουν ελλείψει τέτοιου πιστοποιητικού EXP, η συνακόλουθη απώλεια παραδοσιακών ιδίων πόρων της Ένωσης συνιστά παράνομη συνέπεια της παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μια τέτοια απώλεια πρέπει να αντισταθμίζεται μέσω είτε άλλου ιδίου πόρου είτε προσαρμογής των δαπανών (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2005, Επιτροπή κατά Δανίας, C-392/02, EU:C:2005:683, σκέψη 54, και της 5ης Οκτωβρίου 2006, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-105/02, EU:C:2006:637, σκέψη 88).
- 98 Επομένως, το κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο, έναντι της Ένωσης, για την παράτυπη έκδοση τέτοιου πιστοποιητικού οφείλει, σύμφωνα με όσα επιτάσσει η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να άρει την παραβίαση αυτή του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, να αντισταθμίσει τη συνακόλουθη απώλεια ιδίων πόρων [βλ., κατ' αναλογία, σημερινή απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών (Ευθύνη για πράξη μιας ΥΧΕ), C-395/17, σκέψη 100].
- 99 Όσον αφορά, πιο συγκεκριμένα, το ζήτημα αν το ποσό στο οποίο αντιστοιχεί αυτή η απώλεια ιδίων πόρων πρέπει, ενδεχομένως, να προσαυξηθεί με τόκους υπερημερίας, αρκεί η επισήμανση ότι η αντιστάθμιση απλώς του ποσού των τελωνειακών δασμών που δεν μπόρεσαν να εισπραχθούν δεν επαρκεί για να εξαλειφθούν οι παράνομες συνέπειες της παράτυπης εκδόσεως πιστοποιητικού EXP.
- 100 Η ως άνω ερμηνεία δεν αναιρείται από την επίκληση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, εκ της οποίας το Ηνωμένο Βασίλειο αντλεί το επιχείρημα ότι δεν είναι δυνατό να υφίσταται τέτοια υποχρέωση αντισταθμίσεως ελλείψει σχετικής ρητής διατάξεως στο δίκαιο της Ένωσης. Πράγματι, η υποχρέωση αντισταθμίσεως της απώλειας ιδίων πόρων που οφείλεται στην παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών αποτελεί απλώς ειδική έκφραση της υποχρεώσεως η οποία απορρέει από την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας και επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την άρση της παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης και την εξάλειψη των παράνομων συνεπειών της. Όπως προκύπτει από την προαναφερθείσα στη σκέψη 96 της παρούσας αποφάσεως νομολογία, η τελευταία αυτή υποχρέωση καλύπτει όλες τις παράνομες συνέπειες της παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε εκείνες που είναι οικονομικής φύσης, όπως οι επίμαχες εν προκειμένω.
- 101 Εντούτοις, οι τόκοι υπερημερίας αρχίζουν να υπολογίζονται από την ημερομηνία κατά την οποία απευθύνεται η αίτηση προς το οικείο κράτος μέλος για την αντιστάθμιση της εν λόγω απώλειας ιδίων πόρων.
- 102 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το κράτος μέλος το οποίο ευθύνεται έναντι της Ένωσης για παράτυπη έκδοση πιστοποιητικών EXP από δική του ΥΧΕ οφείλει, σύμφωνα με όσα επιτάσσει η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, να αντισταθμίσει το ποσό τυχόν απώλειας ιδίων πόρων, προσαυξημένο, ενδεχομένως, με τόκους υπερημερίας.

Επί της προσαπτόμενης παραβάσεως

- 103 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά τη διάρκεια του 1999, οι αρχές της Ανγκουίλα εξέδωσαν δώδεκα πιστοποιητικά EXP, κατά παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ, ότι η παράτυπη έκδοσή τους προκάλεσε στην Ένωση απώλεια ιδίων πόρων και ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη την υποχρέωσή του να αντισταθμίσει την απώλεια αυτή.
- 104 Όσον αφορά, πρώτον, την προβαλλόμενη παράτυπη έκδοση των επίδικων πιστοποιητικών EXP, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι αποφάσεις REC 03/2004 και REM 03/2004 καθώς και η έκθεση της OLAF του 2003 αρκούν για να αποδείξουν ότι συντρέχει τέτοια παρατυπία. Αντιθέτως, κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, εναπόκειται στην Επιτροπή να αποδείξει, στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής λόγω παραβάσεως, τον παράτυπο χαρακτήρα καθενός από τα πιστοποιητικά αυτά.
- 105 Ειδικότερα, ως προς τις αποφάσεις REC 03/2004 και REM 03/2004, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 875 και το άρθρο 908, παράγραφος 3, του κανονισμού εφαρμογής, η Επιτροπή, όταν εκδίδει βάσει των άρθρων 873 και 907 του κανονισμού αυτού, απόφαση με την οποία διαπιστώνεται ότι είναι δυνατό, στην εξετασθείσα περίπτωση, να μη βεβαιωθούν εκ των υστέρων δασμοί, μπορεί να ορίσει υπό ποιες προϋποθέσεις επιτρέπεται τα κράτη μέλη να λάβουν ανάλογη απόφαση σε περιπτώσεις με παρόμοια πραγματικά και νομικά στοιχεία (πρβλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2017, Aqua Pro, C-407/16, EU:C:2017:817, σκέψη 68).
- 106 Οι αποφάσεις REC 03/2004 και REM 03/2004 συνιστούν αποφάσεις που περιέχουν τέτοιες διαπιστώσεις. Με τις αποφάσεις αυτές, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι αρχές της Ανγκουίλα και του Σεν Πιέρ και Μικελόν είχαν χορηγήσει, κατά τις σχετικές χρονικές περιόδους, «ενίσχυση για τη μεταφορά» ανερχόμενη σε 25 USD ανά τόνο αλουμινίου στους επιχειρηματίες οι οποίοι είχαν, σε πρώτο στάδιο, θέσει σε ελεύθερη κυκλοφορία αλουμίνιο στις προαναφερθείσες ΥΧΕ και, σε δεύτερο στάδιο, επανεξαγάγει το αντίστοιχο εμπόρευμα προς την Ένωση. Η Επιτροπή έκρινε ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, η χορήγηση τέτοιας ενισχύσεως συνδεόταν με την προηγούμενη καταβολή των δασμών και συνιστούσε μερική επιστροφή τους, όπερ σήμαινε ότι τα πιστοποιητικά EXP τα οποία εξέδωσαν οι εν λόγω αρχές ήταν αντίθετα προς το άρθρο 101, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως ΥΧΕ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που περιέχονταν στις ως άνω αποφάσεις, η ύπαρξη «ενισχύσεως για τη μεταφορά» με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά κρίθηκε ότι ήταν το καθοριστικό στοιχείο για τη διαπίστωση της παραβάσεως αυτής.
- 107 Κατά τη δε νομολογία, οι πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις οι οποίες περιέχονται σε μια απόφαση όπως είναι οι αποφάσεις REC 03/2004 και REM 03/2004 δεσμεύουν όλα τα όργανα του κράτους μέλους που είναι ο αποδέκτης της και, υπό τις προϋποθέσεις τις οποίες ορίζει η Επιτροπή, τα όργανα των άλλων κρατών μελών, στις περιπτώσεις με παρόμοια πραγματικά και νομικά στοιχεία (πρβλ. αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 2008, Heuschen & Schrouff Oriental Foods Trading, C-375/07, EU:C:2008:645, σκέψη 64 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και της 26ης Οκτωβρίου 2017, Aqua Pro, C-407/16, EU:C:2017:817, σκέψη 69).
- 108 Υπενθυμίζεται επίσης ότι, στον βαθμό που μια έκθεση της OLAF περιέχει κρίσιμα στοιχεία αναφορικά, μεταξύ άλλων, με τη συμπεριφορά των τελωνειακών αρχών της ΥΧΕ εξαγωγής, η έκθεση αυτή μπορεί να ληφθεί υπόψη προκειμένου να κριθεί αν δεδομένη περίπτωση παρουσιάζει παρόμοια πραγματικά και νομικά στοιχεία με εκείνη επί της οποίας η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση βάσει των άρθρων 873 και 907 του κανονισμού εφαρμογής (πρβλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2017, Aqua Pro, C-407/16, EU:C:2017:817, σκέψεις 55 και 70).
- 109 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι αμφότερες η απόφαση REC 03/2004 και η έκθεση της OLAF του 2003 αφορούν τις τελωνειακές πρακτικές της ίδιας ΥΧΕ, ήτοι της Ανγκουίλα. Επιπλέον, στο σημείο 4.2 της εκθέσεως αυτής διαπιστώθηκε ότι οι τελωνειακές διαδικασίες οι οποίες ίσχυαν στην Ανγκουίλα και, παρά την τροποποίηση των στοιχείων που αναγράφονταν στα τιμολόγια της Corbis προς τις αρχές της εν λόγω ΥΧΕ, η χορήγηση οικονομικού κινήτρου στους εισαγωγείς της Ένωσης

υπό τη μορφή καταβολής «ενίσχυσεως για τη μεταφορά», παρέμειναν αμετάβλητες κατά τα έτη 1998 και 1999. Εξάλλου, όλα τα επίδικα πιστοποιητικά EXP που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια του 1999 από τις αρχές της Ανγκουίλα χορηγήθηκαν σε επιχειρήσεις οι οποίες χαρακτηρίζονταν στο σημείο 4.3 της προαναφερθείσας εκθέσεως ως ωφελούμενες από την ενίσχυση αυτή.

- 110 Συνεπώς, από τις διαπιστώσεις που περιέχονται στην έκθεση της OLAF του 2003 αποδεικνύεται ότι οι αρχές της Ανγκουίλα είχαν εκδώσει τα επίδικα πιστοποιητικά EXP, χορηγώντας παράλληλα τέτοια «ενίσχυση για τη μεταφορά». Ως εκ τούτου, στηριζόμενη στην έκθεση αυτή, η Επιτροπή τεκμηρίωσε, στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, ότι τα επίδικα πιστοποιητικά εκδόθηκαν υπό περιστάσεις που χαρακτηρίζονταν από παρόμοια πραγματικά και νομικά στοιχεία όπως η περίπτωση την οποία αφορούσε η απόφαση REC 03/2004.
- 111 Μολονότι δε, στο πλαίσιο διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ για τη διαπίστωση παραβάσεως, η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να αποδείξει την ύπαρξη της προβαλλόμενης παραβάσεως προσκομίζοντας όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον έλεγχο της υπάρξεώς της χωρίς να μπορεί να βασιστεί σε οποιοδήποτε τεκμήριο, εντούτοις άπαξ και η Επιτροπή έχει παράσχει επαρκή στοιχεία από τα οποία να συνάγεται ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης δεν εφαρμόζονται, στην πράξη, ορθώς στο καθού κράτος μέλος, τότε το κράτος μέλος οφείλει να αμφισβητήσει με ουσιαστικό και λεπτομερή τρόπο τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν και τις συνέπειές τους (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, C-398/14, EU:C:2016:61, σκέψεις 47 και 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 112 Η ως άνω νομολογία μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογία σε μια περίπτωση όπως αυτή της υπό κρίση υποθέσεως, όπως προκύπτει από το συμπέρασμα που προεκτέθηκε στη σκέψη 95 της παρούσας αποφάσεως. Επομένως, η Επιτροπή, εφόσον, όπως καθίσταται σαφές από τη σκέψη 110 της παρούσας αποφάσεως, τεκμηρίωσε, στηριζόμενη στην έκθεση της OLAF του 2003, ότι τα επίδικα πιστοποιητικά EXP είχαν εκδοθεί υπό περιστάσεις που χαρακτηρίζονταν από πραγματικά και νομικά στοιχεία παρόμοια με αυτά της περιπτώσεως την οποία αφορούσε η απόφαση REC 03/2004, δεν ήταν υποχρεωμένη να προσκομίσει χωριστά αποδεικτικά στοιχεία για καθένα από τα εν λόγω πιστοποιητικά. Αντιθέτως, υπό τις συνθήκες αυτές, απαιτούνταν από το Ηνωμένο Βασίλειο να αμφισβητήσει με ουσιαστικό και λεπτομερή τρόπο τις διαπιστώσεις που περιέχονταν στην έκθεση εκείνη.
- 113 Επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν εκπλήρωσε την απαίτηση αυτή. Πράγματι, το Ηνωμένο Βασίλειο περιορίστηκε στη διατύπωση γενικών ισχυρισμών, όπως οι προεκτεθέντες στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, και δεν προέβαλε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο ικανό να θέσει εν αμφιβόλω την κρίση που περιεχόταν, ιδίως, στην απόφαση REC 03/2004, ότι δηλαδή η ενίσχυση για τη μεταφορά η οποία, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις που περιλαμβάνονταν στην έκθεση της OLAF του 2003, χορηγήθηκε στο πλαίσιο της εκδόσεως των επίδικων πιστοποιητικών EXP, έπρεπε να θεωρηθεί ως μερική επιστροφή τελωνειακών δασμών.
- 114 Υπό τις συνθήκες αυτές, αποδεικνύεται επαρκώς κατά νόμον ότι τα επίδικα πιστοποιητικά EXP εκδόθηκαν από τις αρχές της Ανγκουίλα κατά παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 2, της αποφάσεως ΥΧΕ.
- 115 Προκειμένου να αποδείξει, δεύτερον, ότι η παράτυπη έκδοση των επίδικων πιστοποιητικών EXP είχε ως συνέπεια την απώλεια ιδίων πόρων, η Επιτροπή προσκόμισε, πέραν των ιδίων των πιστοποιητικών, και τις διασαφήσεις εισαγωγής τις οποίες της είχαν διαβιβάσει οι ιταλικές αρχές. Το Ηνωμένο Βασίλειο αμφισβητεί ότι τα έγγραφα αυτά μπορούν να αποδείξουν ότι υπήρξε πράγματι η απώλεια ιδίων πόρων την οποία επικαλείται η Επιτροπή.
- 116 Ως προς το ζήτημα αυτό, δεν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων ότι η εισαγωγή αλουμινίου η οποία αποτελούσε το αντικείμενο της αποφάσεως REC 03/2004 πραγματοποιήθηκε κατόπιν υποβολής των επίδικων πιστοποιητικών EXP στις ιταλικές αρχές. Επιπλέον, από τα στοιχεία που αναγράφονταν στα

- πιστοποιητικά και στις διασαφήσεις εισαγωγής προκύπτει ότι, πλην δύο περιπτώσεων, όλα τα πιστοποιητικά αυτά υποβλήθηκαν στις ιταλικές αρχές με σκοπό την άνευ δασμών εισαγωγή αλουμινίου στην Ένωση. Ειδικότερα, το γεγονός ότι το επίμαχο εμπόρευμα και η καταγωγή του περιγράφονταν με τον ίδιο τρόπο, το γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκε το ίδιο πλοίο και ότι η ίδια επιχείρηση ενήργησε ως εισαγωγέας της Ένωσης, καθώς και, ιδίως, το γεγονός ότι στις διασαφήσεις εισαγωγής αναγραφόταν ο αριθμός αναφοράς των εν λόγω πιστοποιητικών EXP αποδεικνύουν ότι τα πιστοποιητικά αυτά όντως υποβλήθηκαν στις ιταλικές αρχές.
- 117 Συνεπώς, με εξαίρεση δύο περιπτώσεις, η Επιτροπή απέδειξε, στηριζόμενη στα επίδικα πιστοποιητικά EXP και στις διασαφήσεις εισαγωγής, ότι όλα αυτά τα πιστοποιητικά EXP είχαν υποβληθεί στις ιταλικές αρχές.
- 118 Μολονότι η Επιτροπή αναγνώρισε, απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι τα συνημμένα στο δικόγραφο της προσφυγής της έγγραφα δεν καλύπτουν το σύνολο των εισαγωγών αλουμινίου τις οποίες επικαλείται στο πλαίσιο της προσφυγής της λόγω παραβάσεως, επισημαίνεται ότι το δικόγραφο της προσφυγής της Επιτροπής δεν περιέχει αίτημα που να εκφράζεται με ποσοτικά στοιχεία. Εξάλλου, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι με την προσφυγή της ζητεί να διαπιστωθεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη την υποχρέωσή του καλόπιστης συνεργασίας αρνούμενο, επί της αρχής, οποιαδήποτε αντιστάθμιση της απώλειας ιδίων πόρων που οφειλόταν στην παράτυπη έκδοση των επίδικων πιστοποιητικών EXP, ανεξαρτήτως του ποσού στο οποίο αντιστοιχούσε η απώλεια αυτή.
- 119 Εφόσον δεν αμφισβητείται ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν προέβη σε καμία τέτοια αντιστάθμιση, δεν συντρέχει λόγος να προσδιοριστεί, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, το σύνολο των εισαγωγών αλουμινίου που πραγματοποιήθηκαν στην Ένωση με υποβολή των επίδικων πιστοποιητικών EXP ούτε να υπολογιστεί το ποσό στο οποίο αντιστοιχούσε η συνακόλουθη απώλεια ιδίων πόρων.
- 120 Όσον αφορά το ζήτημα αν η έκδοση των επίδικων πιστοποιητικών EXP προκάλεσε, μετά βεβαιότητας, απώλεια ιδίων πόρων, παρατηρείται ότι αυτά τα πιστοποιητικά EXP, τα οποία εκδόθηκαν παρατύπως, είχαν ως συνέπεια να δεχθούν οι ιταλικές αρχές αλουμίνιο προελεύσεως Ανγκουίλα για άνευ δασμών εισαγωγή στην Ένωση και να εκδώσουν αποφάσεις διαγραφής και επιστροφής των τελωνειακών δασμών.
- 121 Το Ηνωμένο Βασίλειο αμφισβητεί την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παράτυπης εκδόσεως των επίδικων πιστοποιητικών EXP και της απώλειας ιδίων πόρων. Υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι οι ιταλικές αρχές θα μπορούσαν να αποτρέψουν την εν λόγω απώλεια αν, αφενός, είχαν ακολουθήσει τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στην ανακοίνωση για την αμοιβαία συνδρομή και, αφετέρου, είχαν διαπιστώσει ότι δεν πληρούνταν οι απαιτήσεις σχετικά με τη συμπεριφορά των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών, όπως αυτές καθορίζονταν στο σημείο 31 της αποφάσεως REC 03/2004.
- 122 Εντούτοις, η ύπαρξη τέτοιας αιτιώδους συνάφειας δεν είναι δυνατό να τεθεί εν αμφιβόλω απλώς και μόνον επειδή, όπως διατείνεται το Ηνωμένο Βασίλειο, υπήρχε το ενδεχόμενο οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες να μην προχωρήσουν στην εισαγωγή των επίμαχων εμπορευμάτων στην Ένωση αν οι ιταλικές αρχές είχαν ακολουθήσει τις συστάσεις που περιλαμβάνονταν στην ανακοίνωση για την αμοιβαία συνδρομή. Ομοίως, ο ισχυρισμός του Ηνωμένου Βασιλείου ότι οι ιταλικές αρχές θα όφειλαν να προχωρήσουν στην είσπραξη των τελωνειακών δασμών αν είχαν διαπιστώσει ότι οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις του σημείου 31 της αποφάσεως REC 03/2004 αφορά περιστάσεις διαφορετικές από εκείνες που χαρακτηρίζουν την υπό κρίση υπόθεση, όπου οι αρχές αυτές προέβησαν, όπως προεκτέθηκε κατ' ουσίαν στη σκέψη 47 της παρούσας αποφάσεως, στη διαγραφή ή την επιστροφή των τελωνειακών δασμών βάσει της ως άνω αποφάσεως.

- 123 Εξάλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοίκησης αποκλείουν, εν προκειμένω, το ενδεχόμενο να διαπιστωθεί παράβαση της υποχρέωσης αντισταθμίσεως της απώλειας αυτής, διότι η Επιτροπή παρέλειψε να ζητήσει την αντιστάθμιση εντός εύλογης προθεσμίας, σύμφωνα με τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2014, Nencini κατά Κοινοβουλίου (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, σκέψη 48).
- 124 Ως προς το σημείο αυτό, υπενθυμίζεται ότι η νομολογία η οποία απορρέει από την απόφαση που προαναφέρθηκε στην αμέσως προηγούμενη σκέψη αφορά το άρθρο 85β του εκτελεστικού κανονισμού, όπου ορίζεται ως σημείο αφετηρίας της πενταετούς παραγραφής του άρθρου 73α του δημοσιονομικού κανονισμού η καταληκτική ημερομηνία που γνωστοποιείται στον οφειλέτη όταν του κοινοποιείται το χρεωστικό σημείωμα.
- 125 Με την απόφαση εκείνη το Δικαστήριο έκρινε, ασφαλώς, ότι, σε περίπτωση που οι ισχύουσες ρυθμίσεις σιωπούν, η αρχή της ασφάλειας δικαίου επιτάσσει να προβαίνει το ενδιαφερόμενο θεσμικό όργανο στη συγκεκριμένη κοινοποίηση εντός εύλογης προθεσμίας, διευκρινίζοντας ότι η κοινοποίηση του χρεωστικού σημειώματος τεκμαίρεται ότι δεν έχει γίνει εντός εύλογου χρόνου σε περίπτωση που πραγματοποιήθηκε μετά την παρέλευση πέντε ετών από τη στιγμή κατά την οποία το θεσμικό όργανο ήταν κανονικά σε θέση να απαιτήσει την ικανοποίηση της αξιώσεώς του (πρβλ. απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2014, Nencini κατά Κοινοβουλίου, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, σκέψεις 48 και 49).
- 126 Ωστόσο, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί αν το άρθρο 73α του δημοσιονομικού κανονισμού και το άρθρο 85β του εκτελεστικού κανονισμού τυχάνουν εφαρμογής ως προς την υποχρέωση αντισταθμίσεως απώλειας ιδίων πόρων δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, όπως η επίμαχη εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν υπερέβη, εν πάση περιπτώσει, την πενταετή προθεσμία πέραν της οποίας η κοινοποίηση χρεωστικού σημειώματος τεκμαίρεται ότι δεν έχει γίνει εντός εύλογου χρόνου σύμφωνα με τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση η οποία προαναφέρθηκε στην αμέσως προηγούμενη σκέψη. Πράγματι, εφόσον, όπως προκύπτει από το άρθρο 875 και από το άρθρο 908, παράγραφος 3, του κανονισμού εφαρμογής, εναπέκειτο στις ιταλικές αρχές να εφαρμόσουν τις αποφάσεις REC 03/2004 και REM 03/2004 και να αποφανθούν επί της επιστροφής ή της διαγραφής των τελωνειακών δασμών που αφορούσαν εισαγωγές αλουμινίου προελεύσεως Ανγκουίλα, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να ζητήσει από το Ηνωμένο Βασίλειο την αντιστάθμιση της συνακόλουθης απώλειας ιδίων πόρων πριν οι ιταλικές αρχές την ενημερώσουν σχετικά με τις αποφάσεις τις οποίες είχαν λάβει. Δεν αμφισβητείται όμως μεταξύ των διαδίκων ότι οι ιταλικές αρχές έδωσαν την πληροφορία αυτή στην Επιτροπή, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 47 της παρούσας αποφάσεως, μόλις κατά τα έτη 2006 και 2007. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή τήρησε την εν λόγω προθεσμία όταν ζήτησε από το Ηνωμένο Βασίλειο να προβεί στην αντιστάθμιση αυτή, κατά τη διάρκεια του 2010.
- 127 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, παραλείποντας να αντισταθμίσει την απώλεια ιδίων πόρων η οποία προέκυψε από την παράτυπη, υπό το πρίσμα της αποφάσεως ΥΧΕ, έκδοση εκ μέρους των αρχών της Ανγκουίλα πιστοποιητικών εξαγωγής EXP όσον αφορά τις εισαγωγές αλουμινίου προελεύσεως Ανγκουίλα κατά τη χρονική περίοδο 1999/2000.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 128 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη του Ηνωμένου Βασιλείου και αυτό ηττήθηκε, πρέπει το Ηνωμένο Βασίλειο να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

129 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 140, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο ορίζει ότι τα κράτη μέλη που έχουν παρέμβει στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, παραλείποντας να αντισταθμίσει την απώλεια ιδίων πόρων η οποία προέκυψε από την παράτυπη, υπό το πρίσμα της αποφάσεως 91/482/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1991, σχετικά με τη σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, έκδοση εκ μέρους των αρχών της Ανγκουίλα πιστοποιητικών εξαγωγής EXP όσον αφορά τις εισαγωγές αλουμινίου προελεύσεως Ανγκουίλα κατά τη χρονική περίοδο 1999/2000.
- 2) Καταδικάζει το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας στα δικαστικά έξοδα.
- 3) Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

(υπογραφές)